

Nr 186.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående överenskommelser med universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn samt pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund om övertagande av dessa pensionsinrättningars rörelse, m. m.; given Stockholms slott den 10 mars 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet inför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss:

Allmänna familjepensionsreglementet den 16 oktober 1936 (nr 542) är avsett att äga tillämpning å alla befattningshavare, för vilka civila eller militära tjänstepensionsreglementet gäller. Enligt särskild bestämmelse i reglementet skola emellertid genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen eller av

Kungl. Maj:t efter riksdagens bemyndigande bestämmas tidpunkten för reglementets ikraftträdande för olika förvaltningsområden och fastställas de avvikelser från reglementets bestämmelser, som därvid finnas påkallade beträffande befattningshavare, vilka före ikraftträdandet ägt familjepensionsrätt på grund av sin statstjänst, samt beträffande de fall, då avgång från befattningen skett före ikraftträdandet.

Den tanke, som ligger till grund för berörda bestämmelse, är, att reglementet skall vinna tillämpning successivt för de skilda förvaltningsområdena, allteftersom uppgörelse träffas om statens övertagande av den kassa, som ditintills ombesörjt de vid respektive förvaltningsområde anställda manliga ordinarie befattningshavarnas familjepensionering.

Genom propositioner till 1936 och 1937 års riksdagar har Kungl. Maj:t framlagt förslag till överenskommelser med civilstatens, telegrafverkets och statens järnvägars änke- och pupillkassor, arméns och marinens familjepensionskassor samt tullstatens enskilda pensionsinrättning.

Sedan riksdagen godkänt förslagen med vissa jämkningar och i anslutning härtill bemyndigat Kungl. Maj:t att träffa slutgiltiga överenskommelser med kassorna och att besluta om reglementets ikraftträdande, hava dylika överenskommelser träffats, varjämte kungörelser utfärdats den 4 juni 1937 (nr 354), den 18 juni 1937 (nr 582) och den 29 oktober 1937 (nr 845), enligt vilka allmänna familjepensionsreglementet trätt i kraft för tullverket den 1 januari 1938 samt för de övriga av ifrågakvarande förvaltningsområden den 1 juli 1937.

Efter dessa ikraftträdanden återstå allenast två icke behandlade förvaltningsområden med befattningshavare, vilka uppfylla förutsättningen att vara underkastade ettdera av de båda tjänstepensionsreglementena. Dessa områden äro universiteten och viss del av lotsverket.

Vad universiteten beträffar är den ordinarie manliga personalen därstädes obligatoriskt ansluten till endera av tre kassor, nämligen universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn samt pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund. Vissa befattningshavare vid Lunds universitet äro dessutom skyldiga att tillhöra en annan kassa, Lunds universitets änke- och pupillkassa. I fråga om universitetspersonalen är vidare att märka, att en stor del av densamma, nämligen professorerna m. fl., för närvarande icke äro underkastade civila tjänstepensionsreglementet.

Beträffande lotsverket gäller, att den ordinarie manliga personalen därstädes varit ansluten antingen till lotsverkets enskilda pensionskassa eller till marinens familjepensionskassa med skyldighet att i så fall jämväl tillhöra lotsverkets enskilda pensionskassa eller till civilstatens änke- och pupillkassa. För dem, vilka varit delägare i marinens familjepensionskassa eller civilstatens änke- och pupillkassa, har familjepensioneringen ordnats i och med att staten, på sätt förut anförts, övertagit sistnämnda båda kassors rörelse. Beträffande den personal däremot, som allenast tillhört lotsverkets enskilda pensionskassa, är familjepensionsfrågan ännu icke löst.

Genom beslut den 22 oktober 1937 uppdrog Kungl. Maj:t åt 1934 års familjepensionsutredning att *dels* verkställa utredning och avgiva förslag beträffande det sätt, varpå vid statens övertagande av familjepensioneringen den av universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn, pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund samt lotsverkets enskilda pensionskassa bedrivna verksamheten borde avvecklas, *dels ock*, i den mån så påkallades av nämnda uppdrag, upptaga till övervägande frågan om tjänstepensioneringens ordnande för professorer, lärare och andra befattningshavare vid universiteten i Uppsala och Lund samt vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, å vilka civila tjänstepensionsreglementet icke ägde tillämpning.

På grund av nämnda uppdrag har familjepensionsutredningen med skrivelse den 16 februari 1939 till Kungl. Maj:t överlämnat *dels* preliminära, den 26 januari 1939 dagtecknade *överenskommelser med delegerade för en var av universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn samt pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund* angående statens övertagande av pensionsinrättningarnas rörelse på vissa i överenskommelserna närmare angivna villkor, *dels ock* ett av utredningen utarbetat *förslag till ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet*. Överenskommelserna, vilka jämte ett till desamma hörande *protokollsutdrag* torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende såsom *bilagor A, B, C och AC*, hava från utredningens sida ingåtts under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande samt från delegerades sida under förbehåll av vederbörande pensionsinrättnings godkännande.

Familjepensionsutredningen har vidare med skrivelsen överlämnat *fyra av ledamoten av utredningen filosofie doktorn T. Jansson utarbetade promemrior*, vilka torde få bifogas såsom *bilagor D—G*. Av dessa innehåller den första, som daterats den 28 april 1938, grunder för beräkningar angående ifrågavarande kassor; till denna promemoria höra vissa tabeller (*bilagor D1—D4*). De övriga promemoriorna utgöra utredningar angående den ekonomiska innebörden av ifrågavarande överenskommelser. Till envar av sistnämnda promemrior höra vissa balansräkningar (*bilagor E1, F1 och G1*), varjämte till promemorian rörande tjänstemannakassan i Uppsala hör en specifikation (*bilaga E2*) och till promemorian rörande pensionsinrättningen i Lund en uppställning rörande inrättningens kapitaltillgångar (*bilaga G2*).

Rörande vissa juridiska spørsmål, som sammanhånga med frågan om statens övertagande av kassornas verksamhet, har familjepensionsutredningen i sin skrivelse hänvisat till ett utlåtande av professor R. Malmgren, vilket finnes intaget såsom bilaga D till proposition nr 245 till 1936 års riksdag angående överenskommelser med civilstatens och telegrafverkets änke- och pupillkassor om övertagande av kassornas rörelse, m. m.

Utredningen har vidare till belysande av familjepensionsfrågans tidigare

behandling hänvisat *dels* till nyssnämnda proposition nr 245, *dels* till de vid 1936 års riksdag framlagda propositionerna nr 201 med förslag till allmänt familjepensionsreglemente m. m. samt nr 258 angående överenskommelse med statens järnvägars änke- och pupillkassa om övertagande av kassans rörelse, m. m., *dels* till bankoutskottets utlåtande nr 75 till 1936 års riksdag samt riksdagens skrivelse nr 366 samma år, *dels* till den vid 1937 års riksdag framlagda propositionen nr 248 angående överenskommelser med arméns och marinens familjepensionskassor samt tullstatens enskilda pensionsinrättning om övertagande av dessa pensionsanstalters rörelse, *dels ock* till bankoutskottets utlåtande nr 52 till 1937 års riksdag samt riksdagens skrivelse nr 301 samma år.

Över familjepensionsutredningens förenämnda skrivelse med därvid fogade bilagor hava *infordrade utlåtanden* avgivits av statskontoret, kanslern för rikets universitet, de större konsistorierna i Uppsala och Lund, vilka därjämte åberopat yttrande av vederbörande drätsel-nämnd, karolinska mediko-kirurgiska institutet ävensom av envar av ifrågavarande tre pensionsinrättningar.

Jag anhåller att nu få anmäla frågorna om överenskommelser med universitetens pensionsinrättningar.

Pensionsinrättningarnas nuvarande organisation m. m.

Universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn.

Tjänstemannakassan i Uppsala kan sägas leda sitt ursprung redan från år 1751, då akademistatens fattigkassas allmänna fond inrättades. Nämnda fond uppdelades nämligen år 1781 i två pensionsfonder, av vilka den ena bibehöll benämningen fattigkassa, medan den andra däremot sedermera blev akademistatens enskilda änke- och pupillkassa, vars tillgångar enligt det år 1849 fastställda första reglementet för tjänstemannakassan tillföll sistnämnda kassa. Reglementet av år 1849 upphävdes efter en del under årens lopp vidtagna ändringar i detsamma genom ett reglemente av år 1910, vilket i sin tur efter ändringar 1923 och 1926 avlösts av kassans nuvarande, av Kungl. Maj:t den 22 november 1935 fastställda reglemente.

Enligt sistnämnda reglemente äro alla ordinarie tjänstinnehavare, som uppbära avlöning på universitetets stat och som ej äro skyldiga att tillhöra vaktbetjäningens kassa, *förpliktade* att ingå såsom delägare i tjänstemannakassan, varjämte docenter vid universitetet äro *berättigade* att när som helst vinna delaktighet. Endast män kunna bliva delägare i kassan.

Delägare, som erhållit avsked från sin tjänst vid universitetet utan rätt till pension eller som befordras till tjänst utom universitetet, är därigenom skild från kassan men gottgöres kontant ett belopp lika med den efter vissa närmare angivna grunder beräknade premiereserven.

Antalet delägare i kassan utgjorde per den 30 juni 1937 134.

Bestämmelserna i 1935 års reglemente äro icke tillämpliga å ett fåtal befattningshavare i tjänst, vilka i samband med tidigare reglementsändring före-

dragit att alltjämt vara underkastade de före ändringen gällande bestämmelserna.

Kassans tillgångar äro enligt reglementet fördelade på två fonder, nämligen dels en allmän fond (pensionsfonden) och dels en särskild fond, avsedd att bereda pensionstillägg (pensionsinrättningens pensionstilläggsfond).

Pensionsfondens inkomster — utöver avkastningen av förefintligt, till denna fond hörande kapital — utgöras av:

1) den årliga besparing å det i universitetets stat till änkegratialis bestämda anslaget, för närvarande 7,140 kronor, som enligt särskilda bestämmelser må tillkomma pensionsinrättningen;

2) delägarnas års- och retroaktivavgifter;

3) det tillskott till förstärkande av pensionsinrättningen, som enligt det större akademiska konsistoriets beslut må tillkomma densamma från Mathias Norbergs universitetsfond (bokfört såsom en särskild fond, benämnd pensionsinrättningens hjälpfond);

4) det tillskott, som i enlighet med beslut av delägarna i akademistatens s. k. lötkassa må från denna kassa tillflyta pensionsinrättningen;

5) den del av avkastningen av universitetets åkerlotter, som enligt särskilda bestämmelser må tillkomma pensionsinrättningen (åkerlottsavkastningen); samt

6) den andel av det såsom bidrag till pensionsinrättningen utgående statsanslaget å 9,000 kronor, som enligt särskilda bestämmelser må tillkomma pensionsinrättningen.

Från pensionsfonden med nyssnämnda, därtill hörande hjälpfond utgår grundpensionen. Denna beräknas i förhållande till ett för delägaren fastställt delaktighetsbelopp, som utgör 12 % av vederbörandes avlöningsförmåner respektive docentstipendium. För änka ensam är grundpensionen lika med delaktighetsbeloppet. Änkan efter en professor med en avlöning av 13,000 kronor erhåller således 1,560 kronor såsom grundpension. Beloppet höjes, om ogifta barn under 21 år finnas, med 60 % för ett barn och med ytterligare 15 % för varje ytterligare barn. För ensamt barn utgör grundpensionen 60 % av delaktighetsbeloppet o. s. v. De under budgetåret 1937/38 enligt nuvarande och tidigare bestämmelser utbetalade grundpensionerna uppgingo till ett sammanlagt belopp av inemot 47,000 kronor. Pensionsfondens kapitalbehållning utgjorde per den 30 juni 1937 i runt tal 786,000 kronor, oberäknat hjälpfonden å omkring 449,000 kronor.

Vad hjälpfonden angår är att märka, att densamma tillkommit genom beslut av större konsistoriet, som den 2 mars 1895 till förstärkande av tjänstemannakassan berättigat densamma att från den under konsistoriets utslutande förvaltning stående Mathias Norbergs universitetsfond årligen fr. o. m. 1894 utbekomma fondens efter avdrag av vissa nödiga utgifter återstående disponibla räntemedel till och med 3,000 kronor (beloppet sedermera höjt). Dessa räntemedel skola avsättas till att utgöra pensionsinrättningens berörda hjälpfond, av vilken såväl räntan som delar av kapitalet få användas till att täcka den brist, som kan uppstå i kassans årsinkomster, »detta dock endast

så länge som pensionsinrättningen finnes kvar vid universitetet och av det samma förvaltas». Likaså hava delägarna i akademistatens s. k. lötkassa år 1895 beslutat, att överskottet av nämnda kassas årsinkomster, sedan vissa utgifter bestritts, skulle oavkortat tillfalla hjälpfonden. Numera kommer sistnämnda överskott i stället pensionsfonden till godo. Av vad som anförts rörande hjälpfonden framgår, att densamma icke är underkastad kassans fria förfoganderätt.

Pensionsinrättningens pensionstilläggsfonds tillgångar utgöras av vissa överskottsmedel från kassan, vilka överförts till fonden. Ur fondens avkastning utgår ett enligt särskilda grunder beräknat tillägg till grundpensionen, som för professorsänka per den 30 juni 1937 utgjorde omkring 180 kronor. Sammanlagt utgjorde dessa pensionstillägg för budgetåret 1937/38 närmare 7,500 kronor. Fondens kapitalbehållning utgjorde per den 30 juni 1937 omkring 225,000 kronor.

Jämte nyssnämnda ur kassans egen pensionstilläggsfond utgående pensionstillägg utgår också till grundpensionen ett tillägg ur en universitetet tillhörig pensionstilläggsfond. Sistnämnda fond inrättades år 1924, då Kungl. Maj:t härför ur universitetets reservfond anvisade ett belopp av 100,000 kronor med föreskrift, att avkastningen skulle fördelas mellan änkor och barn efter lärare och tjänstemän vid universitetet efter samma grunder, som gällde för kassans pensionstilläggsfond. Tillägget ifråga utgjorde per den 30 juni 1937 för professorsänka omkring 84 kronor. Sammanlagt utgjorde dessa pensionstillägg för budgetåret 1937/38 drygt 3,300 kronor. Fondens kapitalbehållning per den 30 juni 1937 utgjorde 99,917 kronor.

Två årliga statsanslag utgå för närvarande till universitetet, vilka verka höjande på pensionerna till de efterlevande efter tjänstemannakassans delägare. Det ena utgöres av förenämnda änkegratianslag å 7,140 kronor. Härav skall utgå till professorernas, överbibliotekariens och räntmästarens änkor högst 240 kronor för var och en samt till övriga tjänstemäns änkor högst 180 kronor för var och en. Beloppen utgå enligt samma grunder som förenämnda pensionstillägg. Hela beloppet utdelades under budgetåret 1937/38, varvid varje professorsänka erhöll omkring 180 kronor. Någon besparing att enligt vad förut anförts tillfalla kassans pensionsfond uppkom således ej. Det andra statsanslaget, som uppgår till 9,000 kronor, skall utgöra ersättning för den rätt till tjänst- och nådår, som tidigare tillkommit stärbhusen efter befattningshavare vid universitetet men som från och med den 1 januari 1927 upphört. Av beloppet skola tre fjärdedelar fördelas mellan pensionärerna i kassan efter de regler, som gälla för avkastningen av kassans pensionstilläggsfond. Den återstående fjärdedelen skall överföras till kassans pensionsfond. Beloppet för professorsänka utgjorde per den 30 juni 1937 omkring 252 kronor.

Slutligen gäller, att avkastningen av vissa till universitetet på 1660-talet donerade åkerlotter årligen sedan år 1926 komma kassans pensionstagare till godo på det sätt, att tre fjärdedelar fördelas efter de regler, som gälla för avkastningen av kassans pensionstilläggsfond, varjämte 1,250 kronor över-

föras till kassans pensionsfond, medan återstoden bildar en fond, benämnd åkerlottsfonden. Denna kan, såväl till kapital som ränta, användas till något med kassans syften överensstämmande ändamål. Av de under budgetåret 1937/38 utdelade tre fjärdedelarna, cirka 10,000 kronor, kom, vad professorerna angår, omkring 276 kronor på varje änkas lott.

Av vad nu anförts framgår, att den för närvarande till efterlevande efter professorer m. fl. i Uppsala utgående pensionen är sammansatt av icke mindre än sex olika pensionsdelar, vartill kommer statligt dyrtidstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 267) jämte i förekommande fall pensions-tillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 361). Sistnämnda båda tillägg uppgingo för budgetåret 1937/38 till omkring 23,500 kronor respektive ett belopp av drygt 100 kronor.

Den högsta sammanlagda pensionen för änka efter professor utan pensionsberättigade barn utgör, enligt vad av det föregående framgår, 2,532 kronor jämte dyrtidstillägg enligt s. k. nyreglerade grunder. Äktenskap, som ingåtts efter det mannen fyllt 65 år, grundar icke pensionsrätt för änkan.

Avgiften för förenämnda pension utgår med 17.7 % av vederbörande delaktighetsbelopp; för professor med en avlöning av 13,000 kronor utgör således avgiften 276 kronor 12 öre om året. Avgiften erlägges genom avdrag å lönen samt utgår tills vederbörande uppnått den för hans befattning stadgade pensionsåldern. Härjämte erläggas retroaktivavgifter av dem, som utnämnas eller befordras till tjänst vid universitetet eller som komma i åtnjutande av ålderstillägg eller löneförhöjning, med 10 % av delaktighetsbeloppet respektive förhöjningen i delaktighetsbeloppet för varje år från och med månaden näst efter den, då vederbörande fyllt 28 år. Retroaktivavgifterna kunna fördelas på tre år att betalas på samma sätt som årsavgifterna.

Kassans tillgångar, som stå under universitetets förvaltning, äro icke åtskilda från universitetets förmögenhet. På grund härav är kassan ägare till en ideell andel i de olika för universitetet och kassan gemensamma förmögenhetsobjekten.

En direktion av tre ledamöter, som skall utses för tre år i sänder och bestå av två professorer och en bland övriga till inträde ovillkorligen förbundna delägare, handhar kassans angelägenheter. Sammanträde med delägarna i kassan skall äga rum, när direktionen så beslutar eller minst tio delägare hos direktionens ordförande därom anhållit.

Slutligen kan nämnas, att tre särskilda fonder finnas vid universitetet, vilkas avkastning användes till understöd åt behövande änkor och barn efter lärare och tjänstemän. Dessa fonder äro: Claes och Hilda Annerstedts pensionsfond med en kapitalbehållning av drygt 370,000 kronor, Ernst Meyers fond å 25,000 kronor samt förre hospitalsöverläkaren och fru Alfred Petterssons donationsfond å närmare 46,000 kronor.

**Vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för
änkor och barn.**

Även vaktbetjäningens kassa i Uppsala leder sitt ursprung från akademi-statens fattigkassas allmänna fond. Stadgar för en verklig pensionsinrättning fastställdes emellertid först år 1873. Dessa avlöstes av nya stadgar år 1895, vilka i sin tur efterträtts av de nu gällande, vilka den 10 juli 1926 och den 20 maj 1933 fastställts av kanslern för rikets universitet.

Enligt sistnämnda stadgar äro alla till vaktbetjäningen vid universitetet hörande personer, nämligen vaktmästarna vid konsistorium, fakulteterna, kontoret och de särskilda institutionerna, underträdgårdsmästarna och trädgårds-medhjälparna vid botaniska trädgården, maskinisten vid universitetsbyggnaden, skogvaktarna och andra i universitetets tjänst mot fast avlöning antagna, med dessa likställda personer, så snart de blivit i universitetets tjänst antagna, skyldiga att såsom delägare ingå i kassan. Rätt till vederlag för erlagda avgifter vid avgång ur universitetets tjänst utan pension förekommer ej.

Antalet delägare i kassan utgjorde per den 30 juni 1937 64.

Kassans tillgångar, som i likhet med tjänstemannakassans förvaltas av universitetet tillsammans med universitetets förmögenhet, uppgingo per den 30 juni 1937 enligt räkenskaperna till ett belopp av 146,401 kronor.

De hava uppkommit genom vissa avsättningar, som gjorts från förenämnda s. k. lötkassa, Mathias Norbergs universitetsfond och universitetets reservfond. Kassan åtnjuter dessutom en årlig mindre ränta från akademiens fattigkassa.

Från kassan utgår, oavsett vilken lönegrad den avlidne delägaren tillhört, årlig grundpension med 600 kronor för änka, 840 kronor för änka med ett barn, 1,008 kronor för änka med två eller tre barn, 1,200 kronor för änka med fyra eller flera barn, 480 kronor för ensamt barn, 720 kronor för två eller tre barn samt 912 kronor för fyra eller flera barn. Sammanlagda beloppet av grundpensionerna uppgick för budgetåret 1937/38 till nära 3,500 kronor. Årsavgiften, som betalas genom löneavdrag, utgör för varje delägare 105 kronor 50 öre, tills delägaren uppnått 67 års ålder, då avgiftsskyldigheten upphör. Retroaktivavgifter utgå ej.

Änka äger pensionsrätt oberoende av delägarrens ålder vid äktenskapets ingående. Barn åtnjuter pension, tills det uppnått 21 års ålder, dock att dotter, som dessförinnan träder i äktenskap, därvid förlorar sin pensionsrätt.

Till förhöjning av pensionerna erhåller universitetet ett årligt statsanslag å 600 kronor, utgörande »gratial för lägre betjäningens änkor och barn eller betjante själva, då de blivit oförmögna till tjänstgöring». Av anslaget, som sålunda tillkommer universitetet och ej kassan direkt, utgick för budgetåret 1937/38 ett belopp av omkring 36 kronor till varje änka.

Å pensionerna utgår statligt dyrtidstillägg enligt s. k. nyreglerade grunder samt pensionstillägg jämlikt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 361). Dessa båda tillägg uppgingo för budgetåret 1937/38 till drygt 2,500 respektive drygt 1,000 kronor.

Kassans styrelse består av tre personer, nämligen en av vaktbetjäningen för tre år vald professor såsom ordförande, akademiräntmästaren samt en bland vaktbetjänerna själva likaledes för tre år utsedd ledamot.

Allmänt sammanträde med kassans delägare skall hållas, då styrelsen anser nödigt att höra delägarna i avseende på rätt till pension eller andra angelägenheter, som på delägarnas beslut bero.

Pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund.

Pensionsinrättningen i Lund fick sitt första reglemente år 1863. Detta reglemente gällde sedan ända till år 1927, då nuvarande reglemente, som fastställdes den 26 november 1926, trädde i kraft. I sistnämnda reglemente gjordes år 1928 en mindre ändring.

Enligt 1926 års reglemente är manlig ordinarie innehavare av befattning med lön å universitetets stat skyldig att vara delägare i pensionsinrättningen. Rättighet att inträda som delägare i inrättningen tillkommer manlig docent vid universitetet, dock med förbehåll, att anmälan därom göres inom sex månader från docentförordnandet.

Delägare, som erhållit avsked från sin befattning med pension, får utträda ur inrättningen, såframt han saknar pensionsberättigad anhörig. Detta är av betydelse med hänsyn därtill, att han eljest såsom delägare har avgiftsskyldighet under hela sin livstid. Delägare, som avgår från sin befattning utan rätt till pension eller frånträder docentur, skiljes därmed från inrättningen. Om delägare utträder ur pensionsinrättningen eller skiljes från denna, äger han icke återbekomma erlagda avgifter.

Antalet delägare i kassan utgjorde vid 1937 års utgång 141, varav 28 i lönegraderna B 1—B 12 och 113 i högre lönegrader.

Pensionsinrättningens kapitalbehållning, värderad efter 4 % effektiv ränta för äldre värdehandlingar respektive marknadskurs för nyförvärv samt med hänsyn till gjorda försäljningar under åren 1935—1937, utgjorde per den 31 december 1937 1,355,128 kronor.

Inkomsterna bestå av räntan å pensionsinrättningens medel, årsavgifter, de jämlikt kungl. brev av den 6 juni 1925 från universitetets reservfond till inrättningen inflytande medlen samt ett ordinarie statsanslag å 7,200 kronor.

Årsavgiften, som erlägges genom avdrag å lönen respektive tjänstepensionen, utgör enligt reglementet 22 % av ett för delägaren gällande delaktighetsbelopp. Detta i sin tur är 20 % av de med befattningen förenade avlöningsförmånernas årliga belopp i högsta lönegraden, dock lägst 500 kronor och högst 2,000 kronor. För professor med en avlöning av 13,000 kronor skulle årsavgiften alltså utgöra 440 kronor. Emellertid kan enligt en särskild bestämmelse i reglementet årsavgiften nedsättas för ett år i sänder. Den utgör i enlighet härmed för närvarande allenast 15 % av delaktighetsbeloppet d. v. s. för professor 300 kronor. Retroaktivavgifter utgå ej.

Enligt nyssnämnda kungl. brev av den 6 juni 1925 gäller, att besparingar

å avlöningsstater för professorer och lärare m. fl. med vissa undantag skola ingå till reservfonden, samt att tillsvidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar till pensionsinrättningen skall överföras en tredjedel av de till reservfonden för varje år sålunda ingående besparingarna. På grund härav har till pensionsinrättningen från reservfonden influtit för budgetåret 1934/35 5,700 kronor, för budgetåret 1935/36 5,597 kronor och för budgetåret 1936/37 3,492 kronor.

Pensionen utgår årligen för änka med det delaktighetsbelopp, som senast gällt för mannen, för änka med ett barn med delaktighetsbeloppet, ökat med 40 %, för änka med två barn med delaktighetsbeloppet, ökat med 50 % etc. För ett barn ensamt utgör pensionen 50 % av delaktighetsbeloppet, för två barn 90 % av delaktighetsbeloppet, för tre barn 120 % av delaktighetsbeloppet, för fyra barn 140 % av delaktighetsbeloppet och för fem barn 160 % av delaktighetsbeloppet etc.

Statsanslaget å 7,200 kronor motsvarar statsanslaget å 9,000 kronor till tjänstemannakassan i Uppsala och utgör således ersättning för den rätt till tjänst- och nådår, som från och med den 1 januari 1927 upphörde. Beloppet ingår till pensionsinrättningen och användes till förhöjning av de pensioner, vilka under tid, motsvarande de upphävda tjänst- och nådåren, utgå till pensionärer, vilka före den 1 januari 1927 hunnit förvärfva tjänst- och nådårsrätt. På grund härav äro de från pensionsinrättningen utgående pensionerna för närvarande under »tjänst- och nådåren» i en del fall högre än pensionerna enligt allmänna familjepensionsreglementet.

Pensionerna (grundpension samt tjänst- och nådårsersättning) uppgingo för budgetåret 1937/38 till ett belopp av inemot 64,400 kronor. Härå utgick för samma tid statligt dyrtidstillägg enligt s. k. oreglerade grunder med nära 23,000 kronor. Att dyrtidstillägget, i motsats till vad som fallet är beträffande Uppsalakassorna, utgår enligt oreglerade och således för pensionstagarna särskilt fördelaktiga grunder kan, i fråga om pensionerna till efterlevande efter professorer, bibliotekarier, räntmästare och sekreterare förklaras redan därav, att dylika befattningshavare jämväl äro obligatoriskt anslutna till Lunds universitets änke- och pupillkassa, vars pensioner likaledes äro berättigade till dyrtidstillägg. Enligt § 6 kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 267) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. skall nämligen för det fall, att till dyrtidstillägg berättigande pension åtnjutes från mer än ett håll, och om därjämte någon av dessa pensioner icke avpassats efter de förhöjda tjänstepensionsunderlag för befattningshavare, som infördes under 1920-talet, dyrtidstillägg utgå enligt oreglerade grunder. Pensionen från Lunds universitets änke- och pupillkassa har icke avpassats efter nämnda förhöjda pensionsunderlag. Övriga befattningshavare åtnjuta pension allenast från pensionsinrättningen och således icke tillika från änke- och pupillkassan. Att dyrtidstillägget till efterlevande efter dessa befattningshavare i Lund det oaktat utgår enligt oreglerade grunder torde bero därpå, att det ansetts, att icke heller pensionsinrättningens pensioner avpassats efter de

förhöjda pensionsunderlagen; familjepensionerna utgå nämligen, såsom av det förut anförda framgår, hos pensionsinrättningen i förhållande icke till vederbörande delägars tjänstepension utan i förhållande till hans avlöningsförmåner. Detta är emellertid också förhållandet i Uppsala, där, såsom nyss nämnts, reglerade grunder tillämpas.

Gränsåldern för ingående av pensionsberättigande äktenskap är lika med vederbörandes pensionsålder, och pensionsrätten för barn upphör, utom för speciella fall, vid 18 års ålder.

Pensionsinrättningens förvaltning handhaves av en styrelse, bestående av akademiräntmästaren och fyra andra av delägarna för en tid av tre år valda ledamöter, därav minst två professorer.

Sammanträde med pensionsinrättningens delägare skall äga rum, bland annat, då ändring påkallas i inrättningens reglemente. Varje delägare, som är personligen närvarande vid sammanträdet, äger en röst. Beslut om reglementsändring måste, för att vinna giltighet, vara fattat å två på varandra följande sammanträden och å det senare av dessa vara biträtt av minst $\frac{3}{4}$ av de närvarande samt fastställas av Kungl. Maj:t. Innebär ändringen förhöjning av årsavgifternas belopp, är delägare, som ej med sin röst bidragit till beslutet, ej pliktig att för sin del vidkännas förhöjningen, för så vitt denna avser ökning av pensionernas belopp eller annan utsträckt förmån åt pensionärerna. Sådan delägars efterlevande må emellertid ej åtnjuta högre pension än som varit bestämt före ändringen. I andra fall är ändringen gällande för samtliga delägare.

En enda av de nu i tjänst varande delägarna kvarstår alltjämt å de före den 1 januari 1927 gällande bestämmelserna för pensionsinrättningen.

Beträffande storleken av pensionerna hos de tre kassor, om vilkas övertagande nu är fråga, torde jag få hänvisa till en i tabellform gjord sammanställning, vilken torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende såsom *bilaga H*. Sammanställningen upptager förutom kassornas pensioner jämväl motsvarande pensioner enligt allmänna familjepensionsreglementet.

Överenskommelsernas allmänna förutsättningar och huvudgrunder.

Såsom en utgångspunkt vid ordnandet av familjepensionsväsendets centralisering har gällt, att även familjepensionskassornas nuvarande delägare såvitt möjligt borde erhålla de i ett nytt statligt familjepensionsreglemente bestämda pensionsförmånerna. Utredningsarbetet inriktades därför på sin tid till en början på frågan, vilka förmåner staten kunde beräknas bereda dessa delägare utan kostnad för statsverket, därest kassornas tillgångar, inberäknat rätten att av delägarna uppbära de i vederbörande reglementen bestämda avgifterna, överlättes till statsverket. För utrönande härav verkställdes beträffande de tre av statsmakterna år 1936 behandlade kassorna försäkringstekniska undersökningar, vilkas resultat framgå av de vid pro-

positionerna nr 245 och 258 till 1936 års riksdag fogade promemoriorna jämte balansräkningar. I dessa balansräkningar upptogs såsom tillgångar kapitalbehållningen jämte kapitalvärdet av återstående avgifter, medan såsom skuld i huvudsak upptogs kapitalvärdet av kassans dåvarande förpliktelser mot i tjänst varande delägare, med pension avgångna delägare samt pensionärer. Vid beräkningarna tillämpades därvid icke s. k. betryggande grunder med sådana säkerhetsmarginaler, att man vid ett normalt förlopp av verksamheten skulle hava att vänta sig överskott, utan i stället s. k. självkostnadsgrunder, vilka, i följd av att bestämda säkerhetsmarginaler saknas, innebära, att, på förhand bedömt, vinster och förluster på verksamheten äro ungefär lika sannolika. Räntefoten antogs vid beräkningarna utgöra 4 procent, och värderingen av kassornas kapitalbehållning, frånsett fastigheterna, skedde efter en effektiv ränta av samma procent. Preliminärt verkställda beräkningar av detta slag utvisade för alla de tre kassorna överskott. De olika kassornas pensionsbelopp till ensam änka vid en procentuell förhöjning efter de sålunda uppkomna överskotten utgjorde vad staten vid övertagandet av tillgångarna och rätten till avgifter beräknades kunna bjuda kassornas delägare och pensionärer. Vid övertagande av de på detta sätt uppkomna olika pensionsskalornas »lutning» m. m. ansågs skalan för statens järnvägars kassa i stort sett representera de änkepensionsbelopp, som utan anlåtande av framtida statsbidrag skäligen borde utgå för de olika lönegradera. Det framgick också, att, om dessa grundpensionsbelopp skulle få åtnjutas av efterlevande till samtliga vid kassornas övertagande befintliga, i tjänst varande delägare i kassorna med nyreglerad lön, härför skulle, om ej övriga intressenters rätt till andel i överskotten skulle trädas för nära, beträffande civilstatens kassa erfordras bortåt 8 miljoner kronor, medan beträffande såväl telegrafverkets som statens järnvägars kassa en del av överskottet skulle återstå.

De år 1937 ingångna överenskommelserna med de militära familjepensionskassorna och tullstatens enskilda pensionsinrättning ävensom nu föreliggande preliminära överenskommelser med universitetens kassor hava i stort sett grundats på samma allmänna principer, på vilka de år 1936 godkända uppgörelserna med civilstatens, telegrafverkets samt statens järnvägars änke- och pupillkassor baserats. Vad de militära kassorna och tullstatens kassa beträffar föranledde emellertid dessa kassors svagare ekonomiska ställning den skillnaden i behandlingen, att kassornas delägare — i motsats till vad som gäller för delägarna i de tidigare behandlade kassorna, som alltjämt betala sina gamla avgifter — blevo skyldiga att, i den mån allmänna familjepensionsreglementet blev i övrigt gällande, efter statens övertagande omedelbart underkasta sig den ökning i avgiftsbördan, som i regel skulle för dem följa av en tillämpning av allmänna familjepensionsreglementets familjepensionsavdrag. Dessutom gäller beträffande sistnämnda kassor, att staten för åvägbringande av mesta möjliga paritet i fråga om övergångsvillkoren med de tidigare behandlade kassorna underkastat sig betydande ekonomiska uppoffringar.

Vad universitetskassorna beträffar är det visserligen så, att vid tillämpning av s. k. självkostnadsgrunder kassornas tillgångar, inberäknat värdet av blivande avgifter, icke förslå att bringa upp pensionsförmånerna till vad enligt överenskommelserna föreslagits, minskat med statens bidrag till familjepensioneringen enligt allmänna familjepensionsreglementet, nämligen 120 kronor av varje familjepensionsunderlag jämte den rörliga pensionsdelen. Härför erfordras tillskott av staten, vilkas kapitalvärden enligt de uppgjorda balansräkningarna (*bilagorna E1, F1 och G1*) kunna beräknas till 201,263 kronor för tjänstemannakassan i Uppsala, 51,697 kronor för vaktbetjäningens kassa i Uppsala samt 246,655 kronor för pensionsinrättningen i Lund. Emellertid är att märka, att enligt vad av förenämnda promemorior (*bilagor E—G*) framgår, räntan å dessa belopp tillsammans med räntan å det kapitaliserade värdet av statens framtida statsbidrag, 120-kronorstillägget, beträffande tjänstemannakassan i Uppsala understiger och i fråga om de övriga kassorna med relativt obetydliga belopp överstiger de nu till kassan respektive universitetet utgående men framdeles obehövliga statsbidragen.

I fråga om avgifterna gäller, att de delägare i tjänstemannakassan i Uppsala, som vid övertagandet bliva underkastade allmänna familjepensionsreglementet, enligt överenskommelsen alltjämt, så länge de kvarstå i sina innehavda befattningar, skola fortsätta att betala sina gamla avgifter, omvandlade till familjepensionsavdrag. Motsvarande delägare i de båda övriga kassorna däremot skola efter övertagandet vidkännas familjepensionsavdrag enligt allmänna familjepensionsreglementet. Enligt vad familjepensionsutredningen anför innebure detta för delägarna i vaktbetjäningens kassa i ett övervägande antal fall en sänkning av de nuvarande avgifterna. Beträffande pensionsinrättningen i Lund bleve följden i stället genomgående en höjning av de nu gällande, tillfälligt nedsatta avgifterna men däremot — utom i fråga om professorer — en nedsättning av de ordinarie avgifterna enligt kassans reglemente.

Beträffande pensionsinrättningen i Lund åberopar familjepensionsutredningen såsom ett skäl för den ökade avgiftsplikten den här förut på tal om inrättningens organisation berörda omständigheten, att pensionstagarna vid nämnda kassa hittills beretts en extra förmån, som icke kommit pensionstagare i eljest jämförliga kassor till del, i det att dyrtidstillägg å utgående pensioner beräknats enligt s. k. oreglerade grunder. Som ett ordnande av familjepensioneringen för universitetens befattningshavare torde förutsätta, att förmåner och förpliktelser avvägs på sådant sätt, att icke någon av pensionsinrättningarna gynnades i förhållande till de båda andra, hade familjepensionsutredningen, enligt vad den anför, ansett sig kunna tillstyrka ett bibehållande av hittills tillämpad praxis med avseende å beräkning av dyrtidstillägg å pensioner till sådana pensionstagare i pensionsinrättningen i Lund, vilka icke komme i åtnjutande av allmänna familjepensionsreglementets förmåner, endast under förutsättning att delägarna i pensionsinrättningen påtog sig det ökade bidrag till pensionskostnadernas bestridande,

som tillämpandet av allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser om familjepensionsavdrag innebure.

I fråga om de allmänna villkoren i övrigt för statens övertagande av universitetskassornas rörelse hava samma förutsättningar följts, som legat till grund för de tidigare överenskommelserna.

Sålunda gäller, att staten skall övertaga vederbörande kassas förpliktelser och rättigheter enligt för kassan gällande bestämmelser eller på annan grund, och att till staten skall överlätas vederbörande kassas tillgångar eller så stor del av dem, som jämte kapitalvärdet av delägarnas blivande avgifter motsvarar av staten i detta sammanhang åtagna höjda pensionsförpliktelser, fränsett den del av pensionerna, som skall bekostas av staten, d. v. s. det fasta statsbidraget å 120 kronor ävensom den rörliga pensionsdelen. Denna rörliga del är avsedd att i huvudsak fylla samma funktion som nuvarande dyrtidstillägg och skall beräknas i förhållande till den fasta pensionsdelen efter samma procenttal, som vid varje tidpunkt gäller i fråga om beräkning av dyrtidstillägg å nyreglerad avlöning. Påpekas kunde, yttrar familjepensionsutredningen, att den rörliga pensionsdelen däremot icke utginge efter samma procenttal som rörligt lönetillägg enligt det nya civila avlöningsreglementet.

På grund av universitetskassornas ekonomiska ställning, sådan densamma framgår av de upprättade balansräkningarna, innebära överenskommelserna i denna del, att vederbörande kassas samtliga tillgångar i princip överlätas, medan den kapitalbrist, som det oaktat uppstår för den nya pensionsordningens genomförande, på sätt förut nämnts, täckes av staten.

För de vid övertagandet i tjänst varande kassadelägarna skall allmänna familjepensionsreglementet som regel bliva gällande. Familjepensionerna skola sålunda beräknas på grundval av de i nämnda reglemente fastställda pensionsunderlagen, men sådan avkortning av familjepensionens grundbelopp, som i vissa fall i reglementet förutsattes, skall i allmänhet ej äga rum beträffande delägare, som enligt de för kassan nu gällande bestämmelserna är berättigad till full pension för sina efterlevande.

Den, som sålunda normalt blir underkastad allmänna familjepensionsreglementet, skall äga rätt att före en av Kungl. Maj:t bestämd tidpunkt anmäla sin önskan att bliva undantagen från reglementets tillämpning.

Beträffande sådana delägare, som vid övertagandet redan lämnat stats-tjänsten eller därvid av annan anledning icke bliva underkastade allmänna familjepensionsreglementet, skola i allmänhet hittillsvarande bestämmelser med avseende å familjepensioneringen i tillämpliga delar alltjämt gälla. Liksom i tidigare överenskommelser har det emellertid föreskrivits, att avgiftsbefrielse alltid skall inträda vid avgång ur tjänst med tjänstepension. Om en befattningshavare, som, ehuru han vid övertagandet kvarstår i tjänst, på grund av anmälan eller eljest icke blir underkastad allmänna familjepensionsreglementet, vinner befordran till annan befattning, å vilken civila (eller militära) tjänstepensionsreglementet är tillämpligt, blir han därmed också automatiskt i princip underkastad allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser.

Vidkommande familjepension för de änkor och barn, som vid tiden för övertagandet redan åtnjota pension, ävensom för blivande änkor och barn efter delägare, som icke blivit underkastade allmänna familjepensionsreglementet, skall som regel gälla, att pensionen skall utgöras av *dels* grundpension och eventuella tillägg enligt de för vederbörande och kassan tidigare gällande bestämmelserna samt statligt pensions- och dyrtidstillägg, *dels* ock ett fast tillägg till grundpensionen. Härifrån göras dock vissa undantag i överenskommelserna med vaktbetjäningens kassa i Uppsala och pensionsinrättningen i Lund.

Familjepensionsutredningen anför i denna del:

Sålunda gäller beträffande vaktbetjäningens kassa, att de efter den 30 juni 1933 ur universitetets tjänst avgångna delägarna betalat samma relativt höga avgifter som de nu i tjänst varande delägarna, varför förstnämnda delägare med avseende å familjepensionsförmånerna ansetts böra jämföras med de senare. Härjämte har emellertid, särskilt med hänsyn till att vaktbetjäningens kassa hittills icke åtnjutit något direkt bidrag av statsmedel, i överenskommelsen med nämnda kassa föreskrivits, att de fåtaliga efterlevande till sådana delägare i kassan, som avgått före den 1 juli 1933, skola — utöver den ökning av de allra lägsta pensionerna, som kunnat ske med motsvarande tillämpning av den i överenskommelserna med, bland andra, de militära familjepensionskassorna intagna minimeringsregeln — erhålla en ytterligare förhöjning av pensionerna. I enlighet härmed har stadgats, att allmänna familjepensionsreglementet skall bli tillämpligt jämväl å de vid övertagandet i livet varande delägare, som redan före den 1 juli 1933 avgått med rätt till tjänstepension. Vidare hava familjepensionerna för efterlevande till dem, som avgått före den 1 juli 1933 och avlidit före övertagandet, upptagits till de belopp, som enligt allmänna familjepensionsreglementet gäller för ordinarie befattningshavare i lönegraden B 5. Sistnämnda pensionsförhöjning innebär, att totalpensionerna för dessa vid övertagandet befintliga pensionstagare komma att ligga på en ungefär 5 procent högre nivå än för efterlevande till kassans nu i tjänst varande delägare enligt de bestämmelser för kassan, vilka för närvarande gälla.

Det kan i anslutning till vad familjepensionsutredningen sålunda anför anmärkas, att av de 64 per den 30 juni 1937 befintliga delägarna i vaktbetjäningens kassa 55 voro i tjänst och de återstående 9 pensionerade. Av de sistnämnda hade sju avgått före den 1 juli 1933. Högst två eller tre av dessa hade vid tidpunkten i fråga framdeles pensionsberättigade anhöriga. Av de 14 per den 30 juni 1937 förefintliga änkorna efter delägare i kassan voro 2 änkor efter sådana delägare, som avgått efter den 30 juni 1933.

Angående undantaget i överenskommelsen med pensionsinrättningen i Lund anför familjepensionsutredningen, att något fast tillägg icke föreslagits, när syftet med ett dylikt tillägg finge anses tillräckligt tillgodosett genom intagandet i överenskommelsen av en bestämmelse, som tillförsäkrade nuvarande pensionstagare m. fl. att även efter övertagandet vara bibehållna vid rätten till oregerat dyrtidstillägg enligt den praxis, som därutinnan, på sätt i det föregående berörts, hittills tillämpats.

Familjepensionsutredningen yttrar vidare i denna del, att i fråga om tjänstemannakassan i Uppsala det föreslagna fasta tillägget av 13 % å grund-

pensionen bestämts under hänsynstagande, å ena sidan, till kassans ekonomiska ställning, sådan denna framginge av de upprättade balansräkningarna, och, å andra sidan, till att statens kostnader för de tre universitetskassornas övertagande skulle bliva såvitt möjligt rättvist avvägda de olika kassorna emellan.

Jag skall härefter närmare genomgå de särskilda punkterna i överenskommelserna, därvid jag beträffande vaktbetjäningens kassa i Uppsala och pensionsinrättningen i Lund kommer att redogöra för bestämmelserna allenast i den mån dessa i principiellt hänseende skilja sig från motsvarande bestämmelser i överenskommelsen angående tjänstemannakassan i Uppsala.

Överenskommelsen angående universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn.

1 mom.

Detta moment upptager det allmänna stadgandet om övertagandet av kassans rättigheter och förpliktelser. Härvid föreskrives tillika, att vad som gäller för kassan framdeles skall hava avseende å staten, och att myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, skall fullgöra vad som för närvarande ankommer på kassans direktion.

Momentet innehåller även en förbindelse från statens sida att svara för alla rättsanspråk, som i anledning av överenskommelsen eller eljest på grund av kassans överlåtelse må kunna riktas mot direktionen, ävensom för alla kostnader, som kunna uppstå för direktionsledamot på grund av sådana anspråk eller anspråk, vilka eljest avse kassans förpliktelser.

Statens övertagande av kassans rättigheter och förpliktelser skall enligt momentet ske med iakttagande av vad i 8 mom. sägs. I sistnämnda moment stadgas, att kassan vid övertagandet överlåter tillgångar till staten, motsvarande pensionsfonden, kassans och universitetets pensionstilläggsfonder, hjälpfonden samt ett belopp av 118,594 kronor (åkerlottsavkastning), varvid de grunder skola tillämpas, som angivas i förenämnda, den 28 april 1938 dagtecknade promemoria (*bilaga D*).

I det föregående har emellertid vid redogörelsen för kassans organisation omtalats, att kassan icke äger fri förfoganderätt över hjälpfonden och ej heller över universitetets pensionstilläggsfond eller åkerlottsavkastningen. Förfoganderätten över dessa tillgångar tillkommer i stället universitetet. På grund härav hava kassans delegerade för biträdande av överenskommelsen uppställt såsom en förutsättning, att för överlåtelsen av dessa tillgångar vederbörande universitetsmyndigheters medgivande inhämtas (*bilaga AC*).

På enahanda sätt förutsättes av delegerade, att för tillgångarnas fördelning enligt de i nyssnämnda promemoria angivna grunderna dylikt medgivande inhämtas. Angående fördelningen i fråga uttalas i promemorian följande:

För de båda pensionsinrättningarna i Uppsala, vilkas tillgångar gemensamt med andra universitetsfonders ingå i universitetets s. k. finansförmögenhet,

hava de olika fonder, som skola övertagas av staten, upptagits till sina bokförda värden. Enär dessa och övriga universitetets fonder anses hava rätt till andel i avkastningen å fondernas gemensamma förmögenhet — d. v. s. universitetets finansförmögenhet med undantag av vissa speciella tillgångsobjekt, som från början avsetts för särskilda fonder och ändamål — i förhållande till fondernas bokförda storlek, hava de olika fondernas fordringsrätt hos universitetsförvaltningen ansetts de facto medföra samma ekonomiska verkningar, som om fonderna ägde andelar i varje tillgång i den gemensamma förmögenheten i proportion till ifrågavarande bokförda värden. Skifte mellan de av staten övertagna och de hos universitetet kvarvarande fonderna bör i princip ske per tidpunkten för övertagandet och med utgångspunkt från en proratafördelning efter nyss angivna proportion. De vid en dylik fördelning uppkommande andelarna av olika tillgångsposter böra bliva föremål för byte mellan statens fonder och de kvarvarande fonderna, så att en framtida samförvaltning av tillgångsposter undvikas. Härvid bör tillses, att sammanlagda marknadsvärdet av de staten tillfallande respektive i universitetets förvaltning kvarvarande posterna är detsamma som för de andelar, vilka framkomma vid nyssnämnda proratafördelning. Fastigheter skola härvid i princip upptagas till sina taxeringsvärden.

I promemorian angående den ekonomiska innebörden av ifrågavarande överenskommelse (*bilaga E*) uttalas därjämte, att vid skiftet i fondernas gemensamma förmögenhet icke borde inräknas de till universitetet hörande åkerlotterna och ej heller universitetets hemman och skogar (i huvudsak de s. k. gustavianska arvegodsens), varjämte framhålles, att det åkerlottsvärde, som staten ej skulle taga i anspråk, icke inginge i den upprättade balansräkningen utan stode till disposition för kassans intressenter efter statens övertagande av rörelsen.

I sistnämnda hänseende anför *familjepensionsutredningen*:

Beträffande åkerlotsavkastningen må påpekas, att den stipulerade överlåtelsen av viss angiven del av nämnda avkastning icke synes böra förhindra, att återstoden av nu befintlig åkerlotsavkastning eller framdeles uppkommande dylik avkastning alltjämt — enligt Kungl. Maj:ts bestämmande — skall få användas för pensioneringsändamål vid universitetet.

Statskontoret förklarar sig i sitt yttrande utgå från att överlåtelsen till staten av kassans tillgångar, även i den del universitetsmyndigheternas medverkan förutsattes, definitivt ordnas före statens övertagande av kassans rörelse.

Större akademiska konsistoriet i Uppsala uttalar, att detsamma icke hade något att erinra mot att hjälpfonden, universitetets pensionstilläggsfond och den angivna åkerlotsavkastningen överlättes till staten men tillägger härvidlag:

Dock vill konsistoriet som villkor härför ställa att avkastningen av den del av försålda åkerlotters fond, som ej till staten överlättes, ävensom av medel, som eventuellt ytterligare kunna inflyta genom försäljning av åkerlotter, även i fortsättningen få användas till förstärkning av änke- och pupillpensioner vid universitetet, och konsistoriet hemställer att bestämmelse i sådant avseende utfärdas i samband med överlåtelsen till staten av nämnda tillgångar.

Konsistoriet hemställer vidare, att erforderliga detaljbestämmelser i äm-

net av Kungl. Maj:tt utfärdas efter hörande av vederbörande universitetsmyndigheter, varvid konsistoriet redan nu vill påyrka att, då enligt föreslagna bestämmelser docenter, efter statens övertagande av familjepensioneringen, icke längre komma i åtnjutande av rätt till familjepension, visst belopp av försålda åkerlotters fond användes för underlättande av docenternas familjepension.

Vidare yttrar konsistoriet, att, då vid överlåtelsen av vederbörande tillgångar säkerligen åtskilliga svårigheter kunde komma att uppstå, konsistoriet förbehölle sig att få noga pröva vilka förmögenhetsobjekt, som skulle överlåtas.

2 mom.

Momentet innehåller det förut omnämnda grundläggande stadgandet om allmänna familjepensionsreglementets principiella tillämplighet å de delägare, som kvarstå i tjänst vid övertagandet och icke anmäla sin önskan att ej bliva underkastade reglementet.

Från tillämpningen undantagas emellertid de, som ej äro eller vid övertagandet bliva hänförda under civila tjänstepensionsreglementet. Härvidlag förutsättes i överenskommelsen, att professor, prosector, laborator, lärare i medicinsk radiologi och observator genom de av utredningen föreslagna ändringarna i civila tjänstepensionsreglementet underkastas detta reglemente. Undantaget kommer under sådana förhållanden icke att avse sistnämnda befattningshavare men däremot docenterna, läraren i fysikalisk diagnostik, director musices och gymnastikläraren.

För professor stadgas i momentet ett familjepensionsunderlag av 2,820 kronor, medan underlaget för prosectorn och övriga nämnda befattningshavare bestämts till 2,400 kronor. Underlagen överensstämja med dem, som i allmänna familjepensionsreglementet fastställts för andra befattningshavare med samma tjänstepensionsunderlag som ifrågavarande befattningshavare.

Vissa speciella undantag hava dessutom i momentet uppställts för allmänna familjepensionsreglementets tillämplighet. Sålunda skall sådan delägare vara undantagen, som redan före övertagandet på grund av befattning utom universitetet blivit underkastad reglementet. Detta är fallet med, bl. a., professorn i psykiatri, som i sin egenskap av överläkare av 1:a klass vid Ulleråkers sjukhus redan underkastats allmänna familjepensionsreglementet med ett familjepensionsunderlag, uppgående till nämnda belopp, 2,820 kronor.

Därjämte skola sådana delägare vara undantagna, för vilka vid övertagandet andra bestämmelser än i det senast fastställda reglementet för kassan gälla. Detta undantag blir, såsom vid redogörelsen för kassans organisation anförts, av betydelse allenast för några få delägare.

3 mom.

I 3 mom. första stycket stadgas det förut behandlade undantaget från regeln om familjepensionsreglementets tillämplighet, att familjepensionsavdragen skola beräknas till samma belopp som med tillämpning av kassans regler skulle hava gällt för avgifter till kassan; detta så länge vederbörande kvarstår i sin vid övertagandet innehavda tjänst.

Stadgandet i andra stycket innefattar det tillägget till berörda undantag, att vid befordran eller förordnande å högre icke-ordinarie befattning familjepensionsreglementet skall tillämpas även i fråga om familjepensionsavdragen. Denna regel är dock i sin tur förknippad med det undantaget, att befattningshavaren, därest han icke slutbetalt retroaktivavgift i anledning av *tidigare* befordran, skall — om han vill komma i åtnjutande av den i 4 mom. stadgade förmånen av oavkortad familjepension för varje kassans delägare, som vid sin död kvarstår i tjänst eller åtnjuter pension — utöver de i familjepensionsreglementet bestämda avdragen vidkännas avdrag, motsvarande återstående del av nämnda retroaktivavgift. Härom stadgas vidare, att det ankommer på befattningshavaren, att, därest han icke önskar komma i åtnjutande av här avsedd förmån, inom en månad från dagen för befordringen eller förordnandet göra anmälan därom till styrelsen för det verk eller den myndighet, varunder han lyder.

Stadgandena i fråga hava en motsvarighet i den år 1936 ingångna överenskommelsen med civilstatens änke- och pupillkassa, vars delägare likaledes efter övertagandet skola fortsätta att betala sina gamla avgifter.

4 mom.

Under 4 mom. upptages den förut omnämnda bestämmelsen, att sådan delägare, å vilken familjepensionsreglementet enligt 2 mom. blir tillämpligt, oavsett reglementets bestämmelser alltid skall vara tillförsäkrad oavkortad familjepension för sina efterlevande, beräknad efter senast innehavd tjänst, såvida han vid sin död kvarstår i tjänst eller åtnjuter pension och ej gjort sådan anmälan, som nyss under 3 mom. nämnts.

5 mom.

Bestämmelserna i 5 mom. bevara åt dem av pensionsinrättningens delägare, vilka bliva underkastade allmänna familjepensionsreglementet, den rätt de enligt nuvarande reglemente för kassan äga till pensionsrätt för änka även om äktenskapet ingåtts efter 60 men före fyllda 65 år och till pension för barn, tills det uppnått 21 års ålder eller dessförinnan träder i äktenskap.

6 mom.

I detta moment upptages det allmänna stadgandet, att hittillsvarande bestämmelser alltjämt skola gälla för delägare, å vilka allmänna familjepensionsreglementet icke blir tillämpligt.

Dessa delägare utgöras av dem, som

- a) före övertagandet avgått med rätt till tjänstepension;
- b) vid övertagandet innehava befattningar, å vilka civila tjänstepensionsreglementet icke är tillämpligt (docenterna, läraren i fysikalisk diagnostik, director musices och gymnastikläraren);
- c) blivit underkastade allmänna familjepensionsreglementet redan före övertagandet;
- d) vid övertagandet äro undantagna från tillämpningen av pensioneringsbestämmelserna i kassans senaste reglemente; eller
- e) vederbörligen anmält sin önskan att ej bliva underkastade allmänna familjepensionsreglementet.

Såsom förut har nämnts skall för ifrågavarande delägare det undantaget från kassans bestämmelser gälla, att avgiftsbefrielse alltid skall inträda vid avgång ur tjänst med tjänstepension. Om under b), d) och e) här ovan omnämnd delägare vinner befordran till annan befattning, varå civila eller militära tjänstepensionsreglementet är tillämpligt, blir han, enligt momentets andra stycke, därmed också i princip underkastad allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser.

7 mom.

I detta moment angivas de pensionsförmåner, vilka skola utgå till de vid övertagandet befintliga pensionstagarna samt till blivande pensionsberättigade efter delägare, å vilka allmänna familjepensionsreglementet varken vid övertagandet eller sedermera blivit tillämpligt.

Familjepensionsutredningen anför:

Förutvarande bestämmelser — beträffande vissa förmåner knutna till vad som tillämpades vid 1937 års utgång, en tidpunkt då avsedda förmånens storlek icke kan tänkas hava rönt inflytande av sedermera förda underhandlingar om statens övertagande av pensionsinrättningens verksamhet — skola för här avsedda pensionstagare alltjämt gälla i huvudsak oförändrade, dock att grundpensionen från kassan, såsom tidigare berörts, skall ökas med ett fast tillägg av 13 procent å pensionsbeloppet. Den enda inskränkning, som föreslagits i tidigare pensionsvillkor, gäller pensionsberättigade efter delägare, som redan före övertagandet på grund av befattning utom universitetet blivit underkastad allmänna familjepensionsreglementet. Som det icke kan anses rimligt, att staten i dylika fall av dubbelpensionering skall lämna bidrag såväl till pensionen enligt allmänna familjepensionsreglementet som till den pension, som härflyter ur tidigare delägarskap i en enskild pensionskassa, har i 7 mom. första stycket införts det förbehållet, att pensions- och dyrtidstillägg ej skall utgå å sistnämnda pension.

Stadgandet i momentets andra stycke har avseende allenast å några få personer.

8 mom.

Överlåtandet av kassans tillgångar har förut berörts. Familjepensionsutredningen framhåller, hurusom vissa särskilda donationsfonder (Claes och Hilda Annerstedts pensionsfond, Ernst Meyers fond samt f. d. hospitalsöverläkaren och fru Alfred Petterssons donationsfond), som skänkts till universitetet och vilkas avkastning användes för understödsändamål, enligt överenskommelsen icke skulle överlåtas till staten.

9 mom.

Enligt detta moment skall överenskommelsen gälla under förutsättning att professorer inordnas under civila tjänstepensionsreglementet och att överenskommelsen blivit före den 1 juli 1939 å ömse sidor godkänd.

Familjepensionsutredningen anför:

Ehuru tidpunkten för pensionsinrättningens övertagande och den nya tjänste- och familjepensionsordningens genomförande för universitetet och karolinska institutet av naturliga skäl icke kunnat i överenskommelsen bestämmas, må såsom angeläget framhållas, att den nya ordningen skall kunna träda i kraft om möjligt redan från och med den 1 juli 1939.

Överenskommelsen angående vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn.

1 mom.

Enligt vad familjepensionsutredningen anför hade utredningen icke ansett sig böra ifrågasätta, att det obetydliga belopp från den universitetet tillhöriga s. k. fattigkassan, som, på sätt i det föregående anförts, enligt stadgarna för vaktbetjäningens kassa hittills kommit denna kassa till del, skulle i samband med statens övertagande av kassans verksamhet indragas till statsverket.

2 mom.

På sätt tidigare berörts, skall allmänna familjepensionsreglementet efter övertagandet enligt överenskommelsen bliva tillämpligt å varje sådan delägare i pensionsinrättningen med nyreglerad avlöning, som icke anmält sin önskan att ej bliva underkastad reglementet, oavsett om vederbörande kvarstår i tjänst eller avgått med rätt till tjänstepension. Det hade också, yttrar familjepensionsutredningen, av billighetsskäl stadgats, att de enda tre delägare i kassan, som icke åtnjöte avlöning enligt 1921 års avlöningsreglemente, skulle hänföras under allmänna familjepensionsreglementet. Momentets sista stycke innehåller i enlighet härmed föreskrifter angående bestämmande av den lönegrad, efter vilken familjepensionen skall beräknas beträffande nämnda tre befattningshavare.

5 mom.

Stadgandena i detta moment hava avseende allenast å delägare, vilka anmält sin önskan att ej bliva underkastade allmänna familjepensionsreglementet.

6 mom.

Innehållet i momentets första stycke har i det föregående berörts vid redogörelsen för överenskommelsernas allmänna förutsättningar och huvudgrunder.

Pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund.

1 mom.

Från överlåtelsen undantagas de medel, som omnämnas i § 7 a) i pensionsinrättningens reglemente. Härmed avses vad som enligt det förut vid redogörelsen för pensionsinrättningens organisation berörda kungl. brevet av den 6 juni 1925 skall tillkomma pensionsinrättningen från universitetets reservfond. Berörda medel komma således framdeles att kvarstanna i reservfonden.

Familjepensionsutredningen anför i fråga om detta moment:

Av den träffade överenskommelsen beröres icke den vid universitetet befintliga, i början av 1700-talet inrättade »Lunds universitets änke- och pupillkassa», i vilken äro skyldiga att såsom delägare ingå »alla ordinarie professorer, bibliotekarie, räntmästare och sekreterare, vilka äro med lön vid Lunds universitet anställda». Denna enskilda kassa, som icke åtnjuter något bidrag av statsmedel, ehuru hittills dyrtidstillägg utgått å därifrån beviljade pensioner, intager en i viss mån likartad ställning med föreningen till understöd för änkor och oförsörjda barn efter härads hövdingar, landssekreterare och landskamrerare, i vilken förening samtliga härads hövdingar, landssekreterare och landskamrerare äro pliktiga att ingå som medlemmar, ehuru de samtidigt äro underkastade allmänna familjepensionsreglementet och tidigare haft skyldighet att tillhöra civilstatens änke- och pupillkassa.

I proposition nr 245 till 1936 års riksdag angående överenskommelser med, bland andra, civilstatens änke- och pupillkassa om övertagande av kassans rörelse uttalade föredragande departementschefen, att det enligt hans mening vore principiellt oriktigt att, efter familjepensionsreglementets ikraftträdande för visst förvaltningsområde, bibehålla skyldighet för någon viss grupp av befattningshavare inom detta område att tillhöra särskild familjepensionskassa. Innan ifrågavarande skyldighet — där sådan nu förelåg — kunde upphävas, erfordrades emellertid vissa utredningar.

Familjepensionsutredningen har i förevarande sammanhang allenast velat fästa uppmärksamheten på det likartade problem, som nu uppställer sig beträffande Lunds universitets änke- och pupillkassa.

3 mom.

Huvudregeln, att delägarna efter övertagandet skola för sina efterlevande vara tillförsäkrade oavkortad familjepension enligt allmänna familjepensionsreglementet, om de vid sin död kvarstå i tjänst eller åtnjuta tjänstepension, har i detta moment kompletterats med en föreskrift, som innefattar garanti mot minskning av de pensionsförmåner, vilka enligt de före övertagandet gällande bestämmelserna skulle hava utgått. På grund av den praxis, som i pensionsinrättningen tillämpas med avseende å utbetalningen av den särskilda ersättningen för indragen tjänst- och nådårsrätt, kan nämligen, på sätt i det föregående berörts, i en del fall familjepensionen enligt allmänna familjepensionsreglementet bliva lägre än dylik pension under »tjänst- och nådåren» enligt äldre grunder.

4 mom.

Gränsåldern för ingående av äktenskap, som berättigar till pension, är enligt § 12 reglementet för pensionsinrättningen lika med den för delägaren gällande pensionsåldern. I överensstämmelse med de principer, som legat till grund för tidigare träffade överenskommelser, har denna förmån genom en klausul i avtalet övergångsvis bevarats åt pensionsinrättningens delägare. Rörande barnpensionerna erfordras däremot icke något särskilt förbehåll, alldenstund åldersgränsen för dylik pension enligt pensionsinrättningens reglemente nu är 18 år, och sålunda övergången till allmänna familjepensionsreglementet i denna punkt innebär en förbättring av pensionsvillkoren.

*5 mom.**Familjepensionsutredningen* anför:

Förevarande moment innehåller de närmare föreskrifter, som äro avsedda att reglera pensionsvillkoren för delägare, å vilka allmänna familjepensionsreglementet icke blir tillämpligt. Till sina huvudprinciper överensstämma föreskrifterna med vad som föreslagits i överenskommelsen med pensionsinrättningen för tjänstemän vid Uppsala universitet. Beträffande den framtida avgiftsberäkningen må emellertid ett påpekande göras.

Enligt § 8 reglementet för pensionsinrättningen utgår årsavgiften med 22 procent av delaktighetsbeloppet; dock kunna avgifterna enligt grunder, som angivas i § 24 reglementet på visst sätt nedsättas för ett år i sänder. Dylik avgiftsnedsättning har även under senare år tillämpats, och för innevarande år utgår årsavgiften med 15 procent av delaktighetsbeloppet. Den möjlighet till nedsättning av avgifterna, vilken förelegat, torde sammanhånga med det förhållandet, att pensionsinrättningen åtnjutit större statsbidrag per delägare än någon av de förut behandlade pensionskassorna.

Det har under sådana förhållanden syntts rimligt att den nuvarande, till 15 procent av delaktighetsbeloppet nedsatta avgiften efter övertagandet endast tillförsäkras sådana delägare, vilka icke hava möjlighet att övergå på allmänna familjepensionsreglementet, medan däremot delägare, som vägra att underkasta sig nämnda reglementes bestämmelser, därmed också bliva pliktiga att erlægga oavkortad årsavgift med 22 procent av delaktighetsbeloppet enligt förenämnda huvudregel i § 8 av kassans reglemente.

6 mom.

I fråga om innehållet i andra stycket av förevarande moment kan framhållas, att detsamma närmast har avseende å de personer, som på grund av en bestämmelse i 1863 års reglemente i sin egenskap av oförsörjda döttrar till delägare i pensionsinrättningen äro berättigade till pension efter fyllda 50 år. Det må emellertid också påpekas, att, ehuru enligt nuvarande reglemente pensionsrätten för barn normalt upphör vid 18 års ålder, styrelsen enligt reglementet är berättigad att bevilja pension även åt barn, som fyllt 18 men ej 21 år, varjämte vanföra och tillika fattiga barn bibehålla viss pensionsrätt, så länge de bevisligen därav äro i behov. Även för dylika pensionstagare är således stadgandet i förekommande fall tillämpligt.

7 mom.

Såsom i det föregående nämnts, har hittills dyrtidstillägg utgått å pensioner från Lunds universitets änke- och pupillkassa. Bestämmelse härom finnes intagen i kungöreisen den 15 juni 1923 (nr 267) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. I samband med den nu träffade överenskommelsen har förutsatts, att dyrtidstillägg å dylika pensioner efter statens övertagande av pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund — till vilken pensionsinrättning delägarna i universitetets änke- och pupillkassa jämväl äro anslutna — icke skola utgå, såvitt angår pensionsberättigade efter delägare, som vid övertagandet kvarstå i universitetets tjänst. Familjepensionsutredningen har såsom motiv härför anført, att det syntes principiellt oriktigt, att staten skulle i form av

dyrtidstillägg bevilja bidrag till en enskild pensionskassa, vars delägare i annan ordning fått sin familjepensionsfråga ordnad genom statens försorg och med bidrag av statsmedel.

Departementschefen.

Såsom i det föregående har nämnts, är allmänna familjepensionsreglementet enligt sin lydelse avsett att tillämpas å alla sådana befattningshavare, manliga och kvinnliga, ordinarie och icke-ordinarie, för vilka civila eller militära tjänstepensionsreglementet gäller. Ikraftträdandet skall emellertid ske successivt för olika förvaltningsområden, allteftersom de kassor, vilka omhändervärdet familjepensioneringen för ordinarie manliga befattningshavare inom respektive förvaltningsområden, träffa överenskommelser med staten. Det har nämligen ansetts vara förenat med alltför stora olägenheter att inom samma förvaltningsområde under en längre tidsperiod tillämpa skilda familjepensionssystem för å ena sidan de befattningshavare, som en gång vunnit delaktighet i någon av familjepensionskassorna, och å andra sidan övriga befattningshavare. I enlighet härmed har familjepensionsreglementet, efter statens övertagande av vederbörande kassor, trätt i kraft för flertalet statliga förvaltningsområden.

Beträffande återstående förvaltningsområden föreligga nu preliminära överenskommelser, avseende universitetens pensionsinrättningar. Överenskommelserna hava träffats mellan 1934 års familjepensionsutredning, å ena sidan, och delegerade för envar av universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn samt pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund, å andra sidan, under förbehåll från utredningens sida av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande samt från delegerades sida av vederbörande pensionsinrättnings godkännande. Överenskommelserna hava redan i princip godkänts av kassornas delägare.

Förevarande överenskommelser grundas på samma allmänna principer som godtagits beträffande de förut övertagna kassorna. Detta innebär för ifrågavarande kassor, att staten i samband med övertagandet av kassornas tillgångar jämte vissa tillgångar i övrigt, som — ehuru icke hörande till kassorna — använts för dessas räkning, jämväl övertager kassornas rättigheter och förpliktelser. Härvid förklaras emellertid samtidigt, att sådana vid övertagandet i tjänst varande delägare med pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet, som icke anmäla sig föredraga, att de äldre bestämmelserna fortfarande tillämpas, i allmänhet skola vara underkastade allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser med vissa avvikelser rörande, bland annat, föreskrifterna om avkortning av familjepensionen samt, vad tjänstemannakassan i Uppsala angår, bestämmelserna om familjepensionsavdrag. Beträffande delägare eller pensionstagare, för vilken allmänna familjepensionsreglementet *icke* blir tillämpligt, skola äldre bestämmelser alltjämt till-

lämpas av staten, som därvid emellertid dels efterskänker de familjepensionsavgifter, som skulle utgå efter avsked med tjänstepension, dels ock, vad Uppsalakassorna angår, ökar pensionsförmånerna på visst sätt.

Den vid familjepensionsväsendets centralisering eljest följda principen, att även kassornas nuvarande delägare såvitt möjligt böra erhålla de i det nya statliga familjepensionsreglementet bestämda pensionsförmånerna, har således även i förevarande överenskommelser upprätthållits beträffande vid övertagandet i tjänst varande delägare med pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet. Vid en del av de tidigare träffade överenskommelserna hava delägarna, sedan de vid övertagandet blivit underkastade allmänna familjepensionsreglementet, alltjämt fått bibehålla sina tidigare avgifter. Berörda avvikelse från allmänna familjepensionsreglementet har jämväl, vad nu ifrågavarande överenskommelser angår, upptagits med avseende å delägarna i tjänstemannakassan i Uppsala men däremot ej i de båda andra överenskommelserna. Att delägarna i vaktbetjäningens kassa enligt överenskommelsen skola vidkännas familjepensionsavdrag av i allmänna familjepensionsreglementet fastställd storlek, innebär emellertid i de flesta fall en fördel för dem; allmänna familjepensionsreglementets avdrag äro nämligen merendels lägre än motsvarande avgifter enligt reglementet för vaktbetjäningens kassa. För delägarna i pensionsinrättningen i Lund innebär övergången till allmänna familjepensionsreglementets avdragsskala i varje fall i förhållande till nuvarande, tillfälligt nedsatta avgifter en nackdel. Densamma motiveras emellertid därmed, att delägarna i sistnämnda kassa genom en för dem fördelaktigare tillämpning av vederbörande bestämmelser om dyrtidstillägg med avseende å pensionerna till sina efterlevande hitintills gynnats i förhållande till delägarna i andra kassor. Samma skäl ligger också till grund för att sådana delägare och pensionstagare i pensionsinrättningen i Lund, för vilka allmänna familjepensionsreglementet icke blir tillämpligt, ej få vederbörande pensionsförmåner ökade i samband med statens övertagande av rörelsen; ökningen kan nämligen i fråga om denna kassa redan sägas hava inträtt på grund av nyssnämnda fördelaktiga tillämpning av bestämmelserna om dyrtidstillägg. Vad ökningen av de äldre pensionerna i de båda övriga kassorna angår är densamma i överenskommelsen med tjänstemannakassan i Uppsala konstruerad såsom ett procentuellt tillägg (13 %) till vederbörande grundpension, vilket tillägg till storleken bestämts under hänsynstagande till kassans ekonomiska ställning och till att statens kostnader skola bliva såvitt möjligt rättvist avvägda de tre universitetskassorna emellan. I överenskommelsen med vaktbetjäningens kassa har ökningen av de äldre pensionerna i stället fått den formen, att allmänna familjepensionsreglementets pensionsnivå förklarats skola gälla jämväl för de vid övertagandet befintliga tjänstepensionärernas efterlevande och i viss mån även för de vid övertagande befintliga pensionstagarna. Denna fördelaktigare behandling har sin grund i det förhållandet, att kassan vid jämförelse med andra kassor tidigare i fråga om statsbidrag haft en missgynnad ställning.

Allmänna familjepensionsreglementets regelmässiga tillämpning å nuvarande delägare i tjänst innebär, att staten till pensioner, som utgå till dessa delägars efterlevande, lämnar ett bidrag, motsvarande dels den beräknade kostnaden för viss del av de fasta pensionsförmånerna, dels ock den rörliga pensionsdelen.

Överenskommelserna innebära emellertid ytterligare beträffande envar av förenämnda kassor — liksom fallet var med fyra av de förut ingångna överenskommelserna — en särskild kostnad för staten av övergångsnatur.

De verkställda beräkningarna beträffande förevarande tre kassor utvisa nämligen, att — med bortseende i stort sett från statliga bidrag — de av staten övertagna tillgångarna, inberäknat värdet av blivande avdrag enligt allmänna familjepensionsreglementet för de nuvarande delägarna i tjänst, icke förslå att bringa upp pensionsförmånerna till vad i överenskommelserna stadgats. Härför erfordras i stället tillskott, vilkas kapitalvärden uppgå i tjänstemannakassan i Uppsala till drygt 201,000 kronor, i vaktbetjäningens kassa till närmare 52,000 kronor samt i pensionsinrättningen i Lund till närmare 247,000 kronor.

I fråga om övergångskostnader av nu angivna slag anförde jag vid min anmälan av de preliminära överenskommelserna angående civilstatens och telegrafverkets änke- och pupillkassor, att en grundtanke i planen för de större familjepensionskassornas övertagande varit den, att kassornas beräknade överskott vid tillämpning av en räntefot av 4 % och i övrigt av s. k. självkostnadsgrunder i stort sett skulle kunna finansiera förbättringen av pensionsförmånerna, om man bortsåge från statsbidragen. Emellertid vore kassornas ställning, bland annat på grund av olikheter i avgifter och de växlande grunderna för statsbidrag, givetvis så olika, att berörda princip måste leda till att i vissa kassor överskottet mer än väl försloge, medan i andra kassor brist uppstode. Liksom förevarande reglering av familjepensionsförhållandena för statens befattningshavare åsyftade införande av enhetliga grunder för framtiden, borde staten, framhöll jag, under övergången tråda emellan för vinnande av en utjämning genom att, inom rimliga gränser, påtaga sig kostnaden för att täcka en brist av nämnda slag.

Vad förevarande kassor beträffar kan såsom ytterligare skäl för de ifrågasvarande tillskotten åberopas, att, såsom av fil. doktor Janssons promemorior (*bilagor E—G*) framgår, årsräntan å vederbörande tillskott tillsammans med ett tänkt årsbidrag, som kan sägas vara ekvivalent med det statliga 120-kronorstillägget för nuvarande delägare i tjänst, vilka övergå å allmänna familjepensionsreglementet, och för framtida ordinarie manliga befattningshavare, i tjänstemannakassan i Uppsala understiger samt, vad de övriga båda kassorna angår, icke med några väsentliga belopp överstiger de nu utgående men efter övertagandet obehövligen statsbidragen. Sålunda gäller, att nuvarande statsbidrag till tjänstemannakassan i Uppsala utgör 16,140 kronor samt att nyssnämnda årsränta och årsbidrag tillsammans utgöra 12,014 kronor. För vaktbetjäningens kassa äro motsvarande belopp 600 respektive 3,399 kronor, och för pensionsinrättningen i Lund utgöra siffrorna 12,130 (genomsnitt för budgetåren 1934/35—1936/37) respektive 13,503.

Då jag här talat om statsbidrag, har jag icke avsett de statliga pensions- eller dyrtidstilläggen. Vad dyrtidstilläggen för nuvarande tjänstepensionärer samt nuvarande änkor och barn m. fl. beträffar inträder icke någon kostnadsändring för staten genom övertagandet. I fråga om de nuvarande delägare i tjänst, å vilka allmänna familjepensionsreglementet skall tillämpas, kunna vid oförändrad levnadskostnadsindex — vid beräkningarna har tillämpats indextalet 165 — de rörliga pensionsdelarna vid framdeles inträffande pensionsfall i regel beräknas utgöra i tjänstemannakassan i Uppsala 80 å 90 % och i vaktbetjäningens kassa 40 å 50 % av dyrtidstilläggen enligt nuvarande grunder å pensioner enligt nuvarande bestämmelser. Vad pensionsinrättningen i Lund beträffar kunna motsvarande rörliga pensionsdelar vid framdeles inträffande pensionsfall beräknas i genomsnitt något understiga dyrtidstillägg jämlikt nuvarande nyreglerade grunder å pensioner enligt nuvarande skala; av dyrtidstillägg enligt nuvarande oreglerade grunder utgöra de rörliga pensionsdelarna vid gällande index 50 å 60 %.

De förutsättningar, som enligt vad nu anförts ligga till grund för ifrågasvarande överenskommelser, vilka lämnats utan erinran i de avgivna yttrandena, ansluta sig till de vid de tidigare överenskommelserna tillämpade allmänna principerna och böra enligt min mening godtagas.

Vad angår överenskommelsernas innehåll i övrigt torde jag till en början få fästa uppmärksamheten vid de i överenskommelserna med tjänstemannakassan i Uppsala och pensionsinrättningen i Lund intagna detaljbestämmelserna, att dyrtidstillägg ej skall utgå till pensionsberättigade efter delägare, som redan före övertagandet på grund av befattning utom universitetet blivit underkastad allmänna familjepensionsreglementet, och att dyrtidstillägg å pension från Lunds universitets änke- och pupillkassa icke skall utgå till pensionsberättigade efter sådan delägare i den genom överenskommelsen övertagna pensionsinrättningen i Lund, som vid övertagandet kvarstår i universitetets tjänst. Såsom motiv för den förstnämnda av dessa bestämmelser har familjepensionsutredningen anført, att det icke kunde anses rimligt, att staten i dylika fall av dubbelpensionering skulle lämna bidrag såväl till pensionen enligt allmänna familjepensionsreglementet som till den pension, som härflöte ur tidigare delägarskap i en enskild pensionskassa. Motivet för den andra bestämmelsen är likartat, i det att, enligt vad familjepensionsutredningen härutinnan framhåller, det synts principiellt oriktigt, att staten skulle i form av dyrtidstillägg bevilja bidrag till en enskild pensionskassa, vars delägare i annan ordning fått sin familjepensionsfråga ordnad genom statens försorg och med bidrag av statsmedel.

Jag biträder vad familjepensionsutredningen sålunda uttalat. Beträffande den i överenskommelsen med pensionsinrättningen i Lund intagna bestämmelsen bör vidare påpekas, att densamma enligt sin lydelse även är tillämplig å delägare, som på grund av därom gjord anmälan icke blir underkastad allmänna familjepensionsreglementet, men däremot givetvis icke kan avse sådana befattningshavare, som framdeles, så länge delägarskap i Lunds universitets änke- och pupillkassa alltjämt är obligatoriskt, trots nämnda regle-

mentes tillämplighet å dem, vinna inträde i kassan. Då icke heller efterlevande till sist avsedda befattningshavare böra åtnjuta dyrtidstillägg å pension från Lunds universitets änke- och pupillkassa och då ett motsvarande stadgande jämväl är erforderligt i andra fall (exempelvis med avseende å befattningshavare, vilka varit skyldiga att inträda både i marinens familjepensionskassa och i lotsverkets enskilda pensionskassa), torde vederbörlig ändring böra vidtagas i kungörelsen den 15 juni 1923 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. (nr 267).

I överenskommelsen med tjänstemannakassan i Uppsala har föreskrivits, att vissa tillgångar, som icke direkt tillhöra kassan men vilkas avkastning komma kassans ändamål till godo, skola överlåtas till staten. Häri ingår ett belopp om 118,594 kronor, utgörande del av vad de universitetet tillhöriga s. k. åkerlotterna vid försäljning eller på annat sätt avkastat. För närvarande användes avkastningen i fråga till ökande av de åt universitetets lärares och tjänstemäns änkor och barn utgående pensionerna. Familjepensionsutredningen har framhållit, att den efter överlåtelsen återstående delen av nu befintlig åkerlotsavkastning samt framdeles uppkommande dylik avkastning alltjämt — enligt Kungl. Maj:ts bestämmande — syntes kunna få användas för pensioneringsändamål vid universitetet. Större konsistoriet i Uppsala har i sitt yttrande biträtt denna uppfattning och därvid hemställt, att, enär docenterna, enligt vad som föreslagits, icke längre skulle komma i åtnjutande av statlig familjepensionsrätt, viss del av åkerlotsavkastningen framdeles måtte få användas för underlättande av docenternas familjepensionering i annan ordning. Jag vill för min del icke motsätta mig, att åkerlotsavkastningen skall få tillsvidare användas för pensioneringsändamål vid universitetet. Kungl. Maj:t torde böra meddela beslut härom, sedan kanslern för rikets universitet, efter vederbörandes hörande, framdeles inkommit med förslag till de ändringar i gällande bestämmelser härutinnan, som må finnas erforderliga.

Det sätt varpå nyssnämnda överlåtelse till staten av vissa tillgångar lämpligen kan genomföras finner jag böra göras till föremål för ytterligare överväganden i syfte att utröna, om ej en enklare lösning än den av familjepensionsutredningen anvisade kan vinnas. Uteslutet är icke att det för närvarande kan vara lämpligast att stanna vid en förändring av gällande dispositionsbestämmelser för inkomsten av universitetets finansförmögenhet, så att den för ifrågavarande pensionsändamål avsedda inkomsten kommer att tillföras statsverket. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter den ytterligare utredning som må befinnas erforderlig meddela bestämmelser om avtalets genomförande i denna del och beträffande den fondreglering som därav betingas.

I överenskommelserna med tjänstemannakassan i Uppsala och pensionsinrättningen i Lund har förklarats, att överenskommelserna skola gälla under förutsättning, att professorer inordnas under civila tjänstepensionsreglementet. I anslutning härtill har familjepensionsutredningen föreslagit vissa ändringar i berörda reglemente. Enligt dessa ändringar skola innehavare av

befattning såsom professor, prosektor, laborator, lärare i medicinsk radiologi, observator och föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning i Lund underkastas civila tjänstepensionsreglementet men däremot icke docenter, lärare i fysikalisk diagnostik, lärare i ortopedi vid universitetet i Lund samt director musices och gymnastiklärare i Uppsala ävensom motsvarande två befattningshavare i Lund. Ej heller skola enligt utredningens förslag de professorer underkastas civila tjänstepensionsreglementet, som avlönas icke av statsmedel utan från särskilda fonder eller privata donationsmedel och beträffande vilka icke blivit genom särskilt beslut bestämt och i institutionens stat angivet, att de i pensionshänseende skola vara hänförliga under civila tjänstepensionsreglementet. Jag tillstyrker, att civila tjänstepensionsreglementets tillämpningsområde utsträcker i enlighet med vad familjepensionsutredningen förordat. Till denna fråga torde jag få återkomma vid framläggande senare i dag av förslag till ändring av vissa delar av nämnda reglemente.

Beträffande docenterna gäller, att de för närvarande sakna tjänstepensionsrätt men att de, med undantag av docenterna vid karolinska institutet, kunna ordna sin familjepensionsfråga på samma sätt som professorerna genom att, i så fall frivilligt, inträda i vederbörande kassa. Sistnämnda förmån, som hitintills utnyttjats i relativt liten utsträckning, kommer genom statens övertagande av kassorna, såsom förut nämnts, givetvis att upphöra. Övriga framdeles tillkommande innehavare av sådana befattningar, för vilka, enligt vad här anförts, civila tjänstepensionsreglementet icke skulle bliva tillämpligt, böra, på sätt familjepensionsutredningen föreslagit, så länge befattningarna äro uppförda på ordinarie stat och förenade med statlig tjänstepensionsrätt, i familjepensionshänseende vara underkastade föreskrifterna i kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 357) med bestämmelser angående familjepension i vissa fall för efterlevande till befattningshavare, som innehaft befattning, å vilken lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänstinnehavares rätt till pension äger tillämpning.

Enligt kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 356) med bestämmelser angående familjepension m. m. i vissa fall, då allmänna familjepensionsreglementet ej är tillämpligt inom den civila statsförvaltningen, vilken kungörelse gäller för dem av ifrågavarande vid karolinska institutet anställda befattningshavare, som innehade sina befattningar redan innan civilstatens änke- och pupillkassa med ingången av juli 1937 övertogs av staten, skall vederbörande befattningshavare, om han blir innehavare av befattning, å vilken civila tjänstepensionsreglementet är tillämpligt, därmed också bliva underkastad allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser, bland annat i fråga om familjepensionsavdrag. På motsvarande sätt skall dylik befattningshavare vid karolinska institutet, som tillträtt ordinarie befattning först efter utgången av juni 1937 och därför blivit underkastad föreskrifterna i förenämnda kungörelse nr 357/1937, om allmänna familjepensionsreglementet blir gällande för hans befattning, vidkännas familjepensionsavdrag enligt sistnämnda reglemente. Statskontoret har nu i sitt yttrande framhållit, att det finge anses

vara med rätt och billighet överensstämmande, att dessa båda kategorier av befattningshavare erhöle motsvarande förmåner, som på sin tid tillkommit de delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, å vilka allmänna familjepensionsreglementet redan den 1 juli 1937 blev tillämpligt.

Utan särskilt förordnande därom torde redan nu enligt nämnda kungörelser gälla, att befattningshavarna i fråga vid övergång till allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser i viss mån bibehålla de åt delägarna i civilstatens änke- och pupillkassa tillerkända förmånerna. Befattningshavarna äro sålunda efter övergången exempelvis berättigade att alltjämt åtnjuta förmånen av oavkortad familjepension för vanliga fall. Förmånen att efter övergång till allmänna familjepensionsreglementets bestämmelser alltjämt få betala de gamla avgifterna, vilken tillerkändes de delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, som den 1 juli 1937 blevo underkastade sistnämnda reglemente, förekommer däremot, såsom nyss anförts, icke enligt kungörelserna. På grund härav och då ökningen av familjepensionsförmånerna för ifrågasvarande befattningshavare vid karolinska institutet icke är av den storleksordning, att en höjning av avgifterna av denna anledning kan anses befogad, anser jag i likhet med statskontoret den övergångsbestämmelsen böra meddelas, att ifrågasvarande befattningshavare på samma sätt som de delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, vilka den 1 juli 1937 blevo underkastade allmänna familjepensionsreglementet, alltjämt, så länge de kvarstå i sina innehavda befattningar, skola vidkännas avdrag, motsvarande de tidigare avgifterna, i stället för avdrag enligt nyssnämnda reglemente.

Statskontoret har vidare ifrågasatt, att såväl professorn i rasbiologi vid universitetet i Uppsala, vilken i familjepensionshänseende icke tillhör tjänstemannakassan i Uppsala, som även professorn i experimentell fysik vid vetenskapsakademien K. M. G. Siegbahn, till vilken enligt för professuren gällande bestämmelser pension skall utgå enligt för universitetsprofessorer gällande grunder eller alltså framdeles enligt civila tjänstepensionsreglementet, skall i familjepensionshänseende komma i åtnjutande av samma förmån med avseende å avgiftsskyldigheten som, enligt vad nyss berörts, anses böra tillkomma befattningshavarna vid karolinska institutet. Jag biträder denna uppfattning.

Delegerade för tjänstemannakassan i Uppsala och pensionsinrättningen i Lund hava såsom en särskild förutsättning för biträdandet av vederbörande överenskommelse angivit, att tjänstårsberäkningen för innehavare av sådana befattningar, som enligt familjepensionsutredningens förslag skulle inordnas under civila tjänstepensionsreglementet, borde ske enligt ettdera av två alternativ, som delegerade härutinnan uppställt och vilka bådadera innebära en gynnsammare tillgodoräkning än den som enligt nu rådande praxis gäller. Själva kärnpunkten i förevarande fråga torde vara den, huruvida ostipendierad docenttid bör få eller icke få tillgodoräknas vid tjänstårsberäkningen. Jag anhåller att i samband med framläggande av förslag till ändring i vissa delar av nämnda reglemente få återkomma till denna fråga men vill redan här framhålla, att enligt min mening docenttid, under vilken

undervisnings- eller forskningsverksamhet bedrivits vid vederbörande läroanstalt, skäligen i princip bör tillgodoräknas såsom tjänstår, oberoende av huruvida stipendium åtnjutits eller ej.

I överenskommelserna torde böra utsättas viss dag för kassornas övertagande. Från och med samma dag förutsättes allmänna familjepensionsreglementet bliva satt i kraft för universitetens förvaltningsområde. Beträffande den tidpunkt, som sålunda bör väljas, har anförts, att den nya ordningen om möjligt borde genomföras redan från och med den 1 juli innevarande år. Detta anser även jag vara lämpligt.

I likhet med vad vid behandlingen av de tidigare överenskommelserna skett, torde Kungl. Maj:t i fråga om förevarande förvaltningsområde böra inhämta riksdagens bemyndigande att efter överenskommelsernas ingående förordna om allmänna familjepensionsreglementets ikraftträdande. I samband härmed böra, i enlighet med punkt 1 i reglementets slutbestämmelser, fastställas de avvikelser från reglementets bestämmelser, som betingas av överenskommelserna i fråga om nuvarande delägare, vilka avses i 1 § 1 a) reglementet, ävensom — på sätt tidigare gjorts i fråga om kvinnliga befattningshavare vid då avsedda förvaltningsområden — motsvarande avvikelser för sådana kvinnliga befattningshavare vid universiteten, å vilka civila tjänstepensionsreglementet är tillämpligt.

I samband med överenskommelsernas ikraftträdande erfordras vidare bestämmelser för fastställande av vad som skall gälla för delägare, å vilka allmänna familjepensionsreglementet icke blir tillämpligt, ävensom för de kvinnliga befattningshavare vid universiteten, vilka vid ikraftträdandet redan tillträtt tjänstepension, samt för de efterlevande till manliga eller kvinnliga befattningshavare, vilka vid övertagandet tillträtt familjepension.

Kungl. Maj:t synes böra inhämta riksdagens bemyndigande att jämväl meddela sistnämnda bestämmelser ävensom de bestämmelser i övrigt, som, enligt vad i det föregående anförts, torde erfordras för genomförandet av överenskommelserna och allmänna familjepensionsreglementets ikraftträdande för vissa befattningshavare vid karolinska institutet m. fl.

Vidare måste familjepensionsunderlagen och familjepensionsavdragen för de under civila tjänstepensionsreglementet nyinförda befattningshavarna angivas i allmänna familjepensionsreglementet. Denna fråga torde jag framdeles åter få anmäla i samband med förslag om vissa ytterligare ändringar i familjepensionsreglementet.

Kungl. Maj:t torde även böra inhämta riksdagens bemyndigande att vidtaga den ändring i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 267), som i det föregående berörts. Även till denna fråga torde jag framdeles få återkomma.

Jag vill slutligen rörande den ekonomiska innebörden av ifrågavarande tre kassors övertagande av staten meddela resultatet av en approximativ beräkning av jämlikt överenskommelserna uppkommande inkomster och utgifter för familjepensionsändamål under budgetåret 1939/40 beträffande förevarande förvaltningsområde. Enligt denna beräkning kan avkastningen av de från kassorna övertagna tillgångarna uppskattas till omkring 60,000 kronor för

tjänstemannakassan i Uppsala, 5,000 kronor för vaktbetjäningens kassa och 50,000 kronor för pensionsinrättningen i Lund. Familjepensionsavdragen kunna på enahanda sätt uppskattas till 20,000 respektive 6,000 och 40,000 kronor. Pensionerna enligt överenskommelserna kunna uppskattas till 110,000 kronor för tjänstemannakassan, 13,000 kronor för vaktbetjäningens kassa samt 80,000 kronor för pensionsinrättningen i Lund. Med dessa utgångspunkter skulle således erhållas ett nettotillskott till budgeten å omkring 10,000 kronor för pensionsinrättningen i Lund men däremot en nettoutgift för staten å omkring 30,000 kronor för tjänstemannakassan i Uppsala och 2,000 kronor för vaktbetjäningens kassa. Härvid hava kostnaderna för pensions- och dyrtidstillägg ej medräknats.

Hemställan.

Åberopande vad jag nu anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att

dels träffa överenskommelser med universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn samt pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående anförts;

dels besluta om allmänna familjepensionsreglementets ikraftträdande den 1 juli 1939 för universitetens förvaltningsområde samt därvid fastställa de avvikelser, som betingas av nämnda överenskommelser samt av vad i det föregående anförts rörande kvinnliga befattningshavare;

dels meddela de bestämmelser, som i övrigt erfordras för genomförande från och med den 1 juli 1939 av överenskommelserna, ävensom för tillämpning enligt vad i det föregående anförts av motsvarande regler rörande kvinnliga befattningshavare vid universiteten och deras efterlevande;

dels ock för vissa vid karolinska institutet anställda befattningshavare samt för professorn i rasbiologi vid universitetet i Uppsala och professorn i experimentell fysik vid vetenskapsakademien K. M. G. Siegbahn meddela de övergångsbestämmelser i familjepensionshänseende, som i det föregående berörts.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition till riksdagen skall avlåtas av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

R. Wærneman.

Bilaga A.

Överenskommelse mellan staten och Universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn.

Mellan 1934 års familjepensionsutredning å svenska statens vägnar, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena sidan, samt undertecknade delegerade för Universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, under förbehåll av pensionsinrättningens godkännande, å andra sidan, har denna dag överenskommelse träffats om statens övertagande av pensionsinrättningens rörelse på villkor, som här nedan angivas.

Vad i denna överenskommelse sägs om delägare avser, där ej annat uttryckligen angives, den, som omedelbart före övertagandet var delägare i pensionsinrättningen.

1. Staten övertager — med iakttagande av vad i 8 mom. här nedan sägs — pensionsinrättningens alla rättigheter och förpliktelser jämlikt det för pensionsinrättningen vid övertagandet gällande reglementet eller på annan grund.

I samband härmed förbinder sig staten att svara för alla rättsanspråk, som i anledning av denna överenskommelse eller eljest på grund av pensionsinrättningens överlåtelse till staten må kunna riktas mot pensionsinrättningens direktion, ävensom för alla kostnader, som kunna uppstå för direktionsledamot på grund av sådana anspråk eller anspråk, vilka eljest avse pensionsinrättningens förpliktelser.

Vad enligt de före övertagandet gällande bestämmelserna gäller för pensionsinrättningen skall hava avseende å staten, och skall myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, fullgöra vad enligt bestämmelserna ankommer på pensionsinrättningens direktion.

2. Allmänna familjepensionsreglementet den 16 oktober 1936 (nr 542) skall — utom i de hänseenden, som angivas i 3—5 mom. här nedan — från övertagandet bli tillämpligt å envar därvid i universitetets tjänst kvarstående delägare, å vilken civila tjänstepensionsreglementet vid samma tillfälle antingen är eller blir tillämpligt,

under förutsättning tillika, att delägaren icke redan före övertagandet på grund av befattning utom universitetet blivit underkastad allmänna familjepensionsreglementet, att delägaren vid övertagandet icke är undantagen från tillämpningen av pensioneringsbestämmelserna i det för pensionsinrättningen då gällande reglementet, samt att han icke före den tidpunkt Kungl. Maj:t kan komma att bestämma hos Kungl. Maj:t anmält sin önskan att ej bli underkastad allmänna familjepensionsreglementet.

Härvid skall tillämpas för professor ett familjepensionsunderlag av 2,820 kronor samt för prosektor, laborator, lärare i medicinsk radiologi och observator ett familjepensionsunderlag av 2,400 kronor.

3. För i 2 mom. avsedd delägare skall i stället för bestämmelserna i allmänna familjepensionsreglementet rörande familjepensionsavdrag gälla, att honom tillkommande lön, så länge han kvarstår i innehavd tjänst, skall minskas med ett belopp, motsvarande den årsavgift jämte i förekommande fall retroaktivavgift, som, därest de närmast före övertagandet gällande bestämmelserna alltjämt varit för honom gällande, skolat av honom erläggas.

Vinner delägare, för vilken föregående stycke gäller, vid eller efter övertagandet befordran till befattning, å vilken civila eller militära tjänstepensionsreglementet är tillämpligt och för vilken familjepensionsunderlaget är högre än det för honom närmast före befordringen gällande underlaget, eller förordnas han vid eller efter övertagandet att innehava icke-ordinarie befattning, å vilken etdera av nämnda reglementen är tillämpligt och för vilken familjepensionsunderlaget är högre än det underlag, som för honom gällde omedelbart före förordnandets tillträdande, skall därmed allmänna familjepensionsreglementet även i fråga om familjepensionsavdrag å honom tillämpas. Har delägaren därvid icke slutbetalt retroaktivavgift i anledning av tidigare utnämning (befordran), skall han dock, om han vill komma i åtnjutande av den i 4 mom. här nedan stadgade förmånen, utöver de i reglementet bestämda avdragen vidkännas avdrag, motsvarande återstående del av nämnda avgift, dock i intet fall efter det han avgått ur tjänst; ankommande det på delägaren att, därest han icke önskar komma i åtnjutande av nämnda förmån, inom en månad från dagen för befordran eller förordnande, som ovan sagts, göra anmälan därom till styrelsen för det verk eller den myndighet, varunder han lyder.

4. För i 2 mom. avsedd delägare, vilken vid sin död kvarstod i tjänst eller åtnjöt tjänstepension, må familjepensionens grundbelopp icke i annat fall, än då vederbörande gjort anmälan, varom i 3 mom. andra stycket andra punkten förmåles, bestämmas till belopp, understigande familjepensionsunderlaget för den befattning han vid dödsfallet eller avgången med tjänstepension innehade.

5. Utan hinder av vad i 2 § allmänna familjepensionsreglementet stadgas, skall änka efter i 2 mom. här ovan avsedd delägare äga pensionsrätt även om äktenskapet ingåtts efter det delägaren uppnått en levnadsålder av 60 men ej 65 år, och skall för arvsberättigat barn till delägare, som i nyssnämnda moment avses, rätten till familjepension upphöra först vid 21 års ålder eller den tidigare tidpunkt, då barnet träder i äktenskap.

6. Beträffande delägare, å vilken jämlikt 2 mom. här ovan allmänna familjepensionsreglementet icke blir tillämpligt, skola med avseende å såväl rättigheter som skyldigheter, vilka staten jämlikt 1 mom. övertager, de före övertagandet gällande bestämmelserna i tillämpliga delar alltjämt gälla; dock att härvid skall iakttagas, att delägare i intet fall skall vidkännas bidrag till sina efterlevandes pensionering efter det han avgått ur tjänst med tjänstepension.

Vinner sådan i föregående stycke avsedd delägare, som icke redan före övertagandet på grund av befattning utom universitetet blivit underkastad allmänna familjepensionsreglementet men som vid övertagandet innehar befattning, varå civila tjänstepensionsreglementet därvid antingen är eller blir tillämpligt, vid nämnda tillfälle eller sedermera befordran till befattning, varå civila eller militära tjänstepensionsreglementet är tillämpligt och för vilken familjepensionsunderlaget är högre än det för honom närmast före befordringen gällande underlaget, skall allmänna familjepensionsreglementet därmed å honom tillämpas, med iakttagande dock att vad i 3 mom. andra stycket andra punkten samt 4 och 5 mom. här ovan sägs skall äga motsvarande tillämpning. Vad nu föreskrivits skall ock gälla sådan vid övertagandet i tjänst varande docent, lärare i fysikalisk diagnostik, director musices och gymnastiklärare, som därvid eller sedermera blir innehavare av befattning, varå civila eller militära tjänstepensionsreglementet är tillämpligt.

7. Till vid övertagandet befintliga pensionsstagare i pensionsrättningen samt till pensionsberättigade efter sådan delägare, som avses i 6 mom. första stycket här ovan, skall — utom i de fall, då andra stycket här nedan blir gäl-

lande — utgå *a*) grundpension enligt §§ 3 och 10 mom. 1 i det för pensionsinrättningen vid övertagandet gällande reglementet respektive motsvarande bestämmelser i tidigare reglementen, *b*) gratial, tillägg ur pensionsinrättningens pensionstilläggsfond, tillägg ur universitetets pensionstilläggsfond, tjänst- och nådårsersättning samt åkerlottssavkastning, allt till belopp och enligt grunder i övrigt, som tillämpades vid 1937 års utgång, *c*) pensionstillägg å de under *a*) och *b*) angivna beloppen, i den mån pensionstillägg vid övertagandet utgår enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 361) med däri sedermera gjorda ändringar, *d*) dyrtidstillägg å de under *a*), *b*) och *c*) angivna beloppen enligt de grunder, som vid varje tidpunkt gälla i fråga om dyrtidstillägg åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst, samt *e*) ett fast tillägg av tretton procent å grundpensionen; dock att under *c*) och *d*) angivna pensions- och dyrtidstillägg ej skola utgå till pensionsberättigade efter delägare, som redan före övertagandet på grund av befattning utom universitetet blivit underkastad allmänna familjepensionsreglementet.

Till pensionsberättigade barn över 21 år skall utgå *a*) grundpension enligt vederbörande bestämmelse i tidigare för pensionsinrättningen gällande reglemente, *b*) tillägg ur pensionsinrättningens pensionstilläggsfond, tillägg ur universitetets pensionstilläggsfond, tjänst- och nådårsersättning samt åkerlottssavkastning, allt till belopp och enligt grunder i övrigt, som tillämpades vid 1937 års utgång, *c*) pensionstillägg å de under *a*) och *b*) angivna beloppen, i den mån pensionstillägg vid övertagandet utgår enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 361) med däri sedermera gjorda ändringar, samt *d*), i förekommande fall, dyrtidstillägg å de under *a*), *b*) och *c*) angivna beloppen enligt de grunder, som vid varje tidpunkt gälla i fråga om dyrtidstillägg åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.

8. Vid övertagandet överlåter pensionsinrättningen tillgångar till staten, motsvarande pensionsinrättningens allmänna fond (pensionsfonden), pensionsinrättningens pensionstilläggsfond, universitetets pensionstilläggsfond och pensionsinrättningens hjälpfond ävensom ett belopp av 118,594 kronor (åkerlottssavkastning). Härvid skola de grunder tillämpas, som angivas i fil. doktor T. Janssons vid denna överenskommelse fogade, den 28 april 1938 dagtecknade promemoria.

9. Denna överenskommelse gäller under förutsättning att professorer inordnas under civila tjänstepensionsreglementet och att överenskommelsen blivit före den 1 juli 1939 å ömse sidor godkänd. I samband med godkännandet fastställes dagen för övertagandet.

Överenskommelsen är upprättad i två exemplar, av vilka vardera parten tagit ett.

Stockholm den 26 januari 1939.

1934 års familjepensionsutredning:

Delegerade för Universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn:

A. Hamilton.

Thore Engströmer.

O. A. Åkesson. S. Hammarskiöld.

Rudolf Anderberg. Thoralf Fries.

Tim Jansson.

(under förbehåll angivna i bifogat protokoll).

Överenskommelse mellan staten och Vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn.

Mellan 1934 års familjepensionsutredning å svenska statens vägnar, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena sidan, samt undertecknade delegerade för Vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn, under förbehåll av pensionsinrättningens godkännande, å andra sidan, har denna dag överenskommelse träffats om statens övertagande av pensionsinrättningens rörelse på villkor, som här nedan angivas.

Vad i denna överenskommelse sägs om delägare avser, där ej annat uttryckligen angives, den, som omedelbart före övertagandet var delägare i pensionsinrättningen.

1. Staten övertager — med i 7 mom. här nedan angivet undantag — pensionsinrättningens alla rättigheter och förpliktelser jämlikt de för pensionsinrättningen vid övertagandet gällande stadgarna eller på annan grund.

I samband härmed förbinder sig staten att svara för alla rättsanspråk, som i anledning av denna överenskommelse eller eljest på grund av pensionsinrättningens överlåtelse till staten må kunna riktas mot pensionsinrättningens styrelse, ävensom för alla kostnader, som kunna uppstå för styrelseledamot på grund av sådana anspråk eller anspråk, vilka eljest avse pensionsinrättningens förpliktelser.

Vad enligt de före övertagandet gällande bestämmelserna gäller för pensionsinrättningen skall hava avseende å staten, och skall myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, fullgöra vad enligt bestämmelserna ankommer på pensionsinrättningens styrelse.

2. Allmänna familjepensionsreglementet den 16 oktober 1936 (nr 542) skall — utom i de hänseenden, som angivas i 3 och 4 mom. här nedan — från övertagandet bliva tillämpligt å envar delägare i pensionsinrättningen, oavsett om delägaren därvid kvarstår i universitetets tjänst eller avgått från sin befattning med rätt till tjänstepension,

under förutsättning, att delägaren i fråga icke före den tidpunkt Kungl. Maj:t kan komma att bestämma hos Kungl. Maj:t anmält sin önskan att ej bliva underkastad allmänna familjepensionsreglementet.

Härvid skall beträffande envar av maskinmästaren vid akademiska sjukhuset P. A. Dahlin, vaktmästaren vid samma sjukhus O. B. Lundin och vaktmästaren vid musikinstitutionen K. A. Eriksson anses, som om han vid övertagandet innehade befattning, Dahlin i lönegraden B 8, Lundin i lönegraden B 7 och Eriksson i lönegraden B 6 i den i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451; jfr 1925 nr 270) intagna löneplanen.

3. För i 2 mom. avsedd delägare, vilken vid sin död kvarstod i tjänst eller åtnjöt tjänstepension, må familjepensionens grundbelopp icke i något fall bestämmas till belopp, understigande familjepensionsunderlaget för den befattning han vid dödsfallet eller avgången med tjänstepension innehade.

4. Utan hinder av vad i 2 § allmänna familjepensionsreglementet stadgas skall änka efter i 2 mom. här ovan avsedd delägare äga pensionsrätt även om äktenskapet ingåtts efter det delägaren uppnått en levnadsålder av 60 men ej 65 år, och skall för arvsberättigat barn till delägare, som i nyss-

nämnda moment avses, rätten till familjepension upphöra först vid 21 års ålder eller, beträffande dotter, den tidigare tidpunkt, då hon träder i äktenskap.

5. Beträffande delägare, å vilken jämlikt 2 mom. här ovan allmänna familjepensionsreglementet icke blir tillämpligt, skola med avseende å såväl rättigheter som skyldigheter, vilka staten jämlikt 1 mom. övertager, de före övertagandet gällande bestämmelserna i tillämpliga delar alltjämt gälla; dock att härvid skall iakttagas, att delägare i intet fall skall vidkännas bidrag till sina efterlevandes pensionering efter det han avgått ur tjänst med tjänstepension.

Vinner sådan i första stycket avsedd delägare, som vid övertagandet kvarstår i tjänst, vid eller efter övertagandet befordran till befattning, å vilken civila eller militära tjänstepensionsreglementet är tillämpligt och för vilken familjepensionsunderlaget är högre än underlaget för den tidigare innehavda befattningen, skall allmänna familjepensionsreglementet därmed å honom tillämpas, med iakttagande dock att vad i 3 och 4 mom. här ovan sägs skall åga motsvarande tillämpning.

6. Till vid övertagandet befintliga pensionstagare i pensionsinrättningen samt till pensionsberättigade efter sådan delägare, som avses i 5 mom. första stycket här ovan, skall familjepension utgå enligt allmänna familjepensionsreglementet; dock att familjepensionens grundbelopp härvid alltid skall, om vederbörande delägare kvarstått i universitetets tjänst efter den 30 juni 1933 men avlidit före övertagandet, vara lika med familjepensionsunderlaget för den befattning, som delägaren senast innehaft, och i övriga fall vara lika med familjepensionsunderlaget för befattning i lönegraden B 5 i den i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451; jfr 1925 nr 270) intagna löneplanen.

Till understödsberättigade barn över 18 år skall utgå a) det understödsbelopp, som vederbörligen bestämts, b) gratial till belopp och enligt grunder i övrigt, som tillämpades vid 1937 års utgång, samt c), i förekommande fall, dyrtidstillägg å de under a) och b) angivna beloppen enligt de grunder, som vid varje tidpunkt gälla i fråga om dyrtidstillägg åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst.

7. Vid övertagandet överlåter pensionsinrättningen samtliga sina tillgångar till staten med undantag av den under § 3 punkt 5 i de för pensionsinrättningen gällande stadgarna omnämnda årliga räntan. Härvid skola de grunder tillämpas, som angivas i fil. doktor T. Janssons vid denna överenskommelse fogade, den 28 april 1938 dagtecknade promemoria.

8. Denna överenskommelse gäller under förutsättning att den å ömse sidor godkänts före den 1 juli 1939. I samband med godkännandet fastställes dagen för övertagandet.

Överenskommelsen är upprättad i två exemplar, av vilka vardera parten tagit ett.

Stockholm den 26 januari 1939.

1934 års familjepensionsutredning:	Delegerade för Vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn:
A. Hamilton.	Thore Engströmer.
O. A. Åkesson. S. Hammar skiöld.	Thoralf Fries. Oscar Östling.
Tim Jansson.	Enoch Svensson. Emil Eriksson.

Överenskommelse mellan staten och Pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund.

Mellan 1934 års familjepensionsutredning å svenska statens vägnar, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena sidan, samt undertecknade delegerade för Pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund, under förbehåll av pensionsinrättningens godkännande, å andra sidan, har denna dag överenskommelse träffats om statens övertagande av pensionsinrättningens rörelse på villkor, som här nedan angivas.

Vad i denna överenskommelse sägs om delägare avser, där ej annat uttryckligen angives, den, som omedelbart före övertagandet var delägare i pensionsinrättningen.

1. Vid övertagandet överlåter pensionsinrättningen till staten alla rättigheter och förpliktelser jämlikt det för pensionsinrättningen vid övertagandet gällande reglementet eller på annan grund, dock med undantag av de i § 7 a) reglementet omnämnda medlen.

I samband härmed förbinder sig staten att svara för alla rättsanspråk, som i anledning av denna överenskommelse eller eljest på grund av pensionsinrättningens överlåtelse till staten må kunna riktas mot pensionsinrättningens styrelse, ävensom för alla kostnader, som kunna uppstå för styrelseledamot på grund av sådana anspråk eller anspråk, vilka eljest avse pensionsinrättningens förpliktelser.

Vad enligt de före övertagandet gällande bestämmelserna gäller för pensionsinrättningen skall hava avseende å staten, och skall myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer, fullgöra vad enligt bestämmelserna ankommer på pensionsinrättningens styrelse.

2. Allmänna familjepensionsreglementet den 16 oktober 1936 (nr 542) skall — utom i de hänseenden, som angivas i 3 och 4 mom. här nedan — från övertagandet bliva tillämpligt å envar därvid i universitetets tjänst kvarstående delägare, å vilken civila tjänstepensionsreglementet vid samma tillfälle antingen är eller blir tillämpligt,

under förutsättning tillika, att delägaren vid övertagandet icke är undantagen från tillämpningen av pensioneringsbestämmelserna i det för pensionsinrättningen då gällande reglementet, samt att han icke före den tidpunkt Kungl. Maj:t kan komma att bestämma hos Kungl. Maj:t anmält sin önskan att ej bliva underkastad allmänna familjepensionsreglementet.

Härvid skola följande familjepensionsunderlag och familjepensionsavdrag tillämpas, nämligen för professor: familjepensionsunderlag 2,820 kronor och familjepensionsavdrag för år 456 kronor samt för lärare i medicinsk radiologi, observator och föreståndare för den zoologiska institutionens entomologiska avdelning: familjepensionsunderlag 2,400 kronor och familjepensionsavdrag för år 348 kronor.

3. För i 2 mom. avsedd delägare, vilken vid sin död kvarstod i tjänst eller åtnjöt tjänstepension, må familjepensionens grundbelopp icke i något fall bestämmas till belopp, understigande familjepensionsunderlaget för den

befattning han vid dödsfallet eller avgången med tjänstepension innehade. Härjämte skall beträffande delägare, som är berättigad till ersättning för in-
dragen tjänst- och nådårsrätt, iakttagas, att de sammanlagda familjepensions-
förmånerna till änka och barn under tjänst- och nådåren icke må understiga,
vad som skulle hava utgått enligt de före övertagandet gällande bestämmel-
serna.

4. Utan hinder av vad i 2 § allmänna familjepensionsreglementet stad-
gas skall änka efter i 2 mom. här ovan avsedd delägare äga pensionsrätt, även
om äktenskapet ingåtts efter det delägaren uppnått en levnadsålder av 60 år
men före uppnåendet av den för vederbörande enligt civila tjänstepensions-
reglementet gällande pensionsåldern.

5. Beträffande delägare, å vilken jämlikt 2 mom. här ovan allmänna fam-
iljepensionsreglementet icke blir tillämpligt, skola med avseende å såväl
rättigheter som skyldigheter, vilka staten jämlikt 1 mom. övertager, de före
övertagandet gällande bestämmelserna i tillämpliga delar alltjämt gälla.
Härvid skall för delägare, som är underkastad pensioneringsbestämmelserna
i det för pensionsinrättningen vid övertagandet gällande reglementet, års-
avgiften utgå med 22 procent av delaktighetsbeloppet, därest han gjort an-
mälan, varom i 2 mom. här ovan förmåles, och eljest med 15 procent av
delaktighetsbeloppet. Delägare skall i intet fall vidkännas bidrag till sina
efterlevandes pensionering efter det han avgått ur tjänst med tjänstepension.

Vinner sådan i föregående stycke avsedd delägare, som vid övertagandet
innehar befattning, varå civila tjänstepensionsreglementet därvid antingen
är eller blir tillämpligt, vid nämnda tillfälle eller sedermera befordran till
befattning, varå civila eller militära tjänstepensionsreglementet är tillämp-
ligt och för vilken familjepensionsunderlaget är högre än det för honom
närmast före befordringen gällande underlaget, skall allmänna familjepen-
sionsreglementet därmed å honom tillämpas, med iakttagande dock att vad
i 3 och 4 mom. här ovan sägs skall äga motsvarande tillämpning. Vad nu
föreskrivits skall ock gälla sådan vid övertagandet i tjänst varande docent,
lärare i fysikalisk diagnostik, lärare i ortopedi, kapellmästare samt lärare i
gymnastik och fäktkonst, som därvid eller sedermera blir innehavare av
befattning, varå civila eller militära tjänstepensionsreglementet är tillämp-
ligt.

6. Till vid övertagandet befintliga pensionstagare i pensionsinrättningen
samt till pensionsberättigade efter sådan delägare, som avses i 5 mom. första
stycket här ovan, skall — utom i de fall, då andra stycket här nedan blir
gällande — utgå *dels* grundpension enligt § 15 mom. 1 respektive § 34 i det
för pensionsinrättningen vid övertagandet gällande reglementet, *dels*, i fö-
rekommande fall, tjänst- och nådårsersättning till belopp och enligt grunder
i övrigt, som tillämpades vid 1937 års utgång, *dels* pensionstillägg å grund-
pensionen samt tjänst- och nådårsersättningen, i den mån pensionstillägg vid
övertagandet utgår enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 361) med däri
sedermera gjorda ändringar, och *dels* dyrtidstillägg jämlikt § 4 kungörelsen
den 15 juni 1923 (nr 267) å grundpensionen, tjänst- och nådårsersättningen
samt pensionstillägget enligt de grunder, som vid varje tidpunkt gälla.

Till barn över 18 år, som vid övertagandet äro eller senare bliva pensions-
berättigade, skall, där allmänna familjepensionsreglementet ej är tillämpligt,
utgå *dels* grundpension enligt §§ 10 och 15 mom. 1 respektive § 34 i det för
pensionsinrättningen vid övertagandet gällande reglementet, *dels* ock, i före-
kommande fall, övriga i föregående stycke angivna förmåner.

7. Till pensionsberättigade efter sådan delägare i pensionsinrättningen,
som vid övertagandet kvarstår i universitetets tjänst, skall dyrtidstillägg icke
utgå å pension från Lunds universitets änke- och pupillkassa.

8. Denna överenskommelse gäller under förutsättning, att professorer inordnas under civila tjänstepensionsreglementet och att överenskommelsen före den 1 juli 1939 blivit å ömse sidor godkänd. I samband med godkännandet fastställs dagen för övertagandet.

Överenskommelsen är upprättad i två exemplar, av vilka vardera parten tagit ett.

Stockholm och Lund den 26 och januari 1939.

1934 års familjepensionsutredning: Delegerade för pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund:

A. Hamilton.

S. Herner.

O. A. Åkesson. S. Hammarskiöld.

Otto Regnéll. Ragnar Bergendal.

Tim Jansson.

(under förbehåll angivet i bifogat protokoll).

Bilaga AC.

Utdrag av protokoll, hållet vid sammanträde mellan 1934 års familjepensionsutredning och delegerade för universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn den 26 januari 1939.

Närvarande: Ordföranden, greve Hamilton, samt herrar Hammarskiöld, Jansson och Åkesson (från familjepensionsutredningen) samt herrar Engströmer, Anderberg, Fries och Stenki! (från pensionsinrättningen).

Godkändes förslag till överenskommelse mellan staten och universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, varvid delegerade för pensionsinrättningen förklarade sig biträda överenskommelsen under förutsättning

1:o att vid tjänstårsberäkning enligt 3 § civila tjänstepensionsreglementet innehavare av befattning, som angives i 2 mom. 3 stycket överenskommelsen, skulle, om antalet tjänstår för hel ålderspension bestämdes till 25, äga tillgodoräkna sig hela den tid han före utnämningen vid universitetet eller karolinska mediko-kirurgiska institutet fullgjort forsknings- eller lärarverksamhet såsom docent eller bestritt befattning såsom lärare eller tjänsteman, eller, om tjänståren bestämdes till 20, äga tillgodoräkna sig den tid han innehaft docent- eller forskarstipendium eller såsom vikarie uppehållit professur eller utfört annat motsvarande arbete; samt

2:o att för överlåtelse enligt 8 mom. i överenskommelsen av universitetets pensionstilläggsfond, pensionsinrättningens hjälpfond samt den angivna delen av åkerlottsavkastningen ävensom för fördelningen enligt de i doktor Janssons promemoria angivna grunderna inhämtas vederbörande universitetsmyndigheters medgivande.

Det skulle till protokollet antecknas, att delegerade för pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund uppställt det under 1:o) angivna förbehållet för biträdande av samtidigt upprättad överenskommelse rörande statens övertagande av sistnämnda pensionsinrättnings rörelse.

Vid protokollet:

E. Norberg.

Grunder för beräkningar angående vissa änke- och pupillkassor för befattningshavare vid universiteten.

Av fil. doktor TIM JANSSON.

Förevarande grunder äro avsedda att tillämpas beträffande Universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, Vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn samt Pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund vid beräkningar för bedömande av den ekonomiska innebörden av ett statens övertagande av pensionsinrättningarnas verksamhet. Grunderna ansluta sig till tidigare upprättade s. k. självkostnadsgrunder, om vilka följande må anföras.

De principer, som av Kungl. Maj:t och riksdagen år 1936 godkändes i fråga om familjepensioneringen för befattningshavare i statens tjänst, innebära beträffande familjepensioneringens ekonomi, att staten icke skall göra någon vinst på övertagandet av pensioneringen. De s. k. självkostnadsgrunder, som i överensstämmelse med dessa principer hade lagts till grund för beräkningarna i Kungl. Maj:ts propositioner i familjepensionsfrågan vid 1936 års riksdag, kunna, enär de härletts ur material avseende civila tjänstemän, benämnas civila självkostnadsgrunder. I Kungl. Maj:ts proposition nr 248 till 1937 års riksdag behandlades även militära självkostnadsgrunder. De undersökningar, som nu utförts beträffande förenämnda änke- och pupillkassor vid universiteten, få anses resultera däri, att — så vitt låter sig bedömas på grundval av det föreliggande, till följd av kassornas ringa delägareantal föga omfattande materialet — anledning saknas att frångå de *civila självkostnadsgrunderna* vid beräkningar angående ifrågavarande kassor.

Civila självkostnadsgrunder hava därför, preciserade på sätt anges nedan under II, kommit till användning vid de nu företagna, i särskilda promemorior meddelade beräkningarna angående de båda uppsalakassornas ställning den 30 juni 1937 och lundakassans ställning den 31 december 1937.

Beträffande pensionsinrättningen i Lund förstås här med högre lönegrader 13:e och högre lönegrader och med lägre lönegrader 1—12:e lönegraderna. Pensionsinrättningen i Uppsala för tjänstemän anses omfatta utslutande delägare i högre lönegrader, Vaktbetjäningens i Uppsala pensionsinrättning utslutande lägre lönegrader.

I. Statistiska undersökningar angående delägarödödlighet och familjepensionsvärden.

De kassor, varom här är fråga, hava såsom redan nämnts ett relativt obetydligt antal delägare, nämligen i pensionsinrättningen för tjänstemän i Uppsala 134 (³⁰/₈ 1937), utslutande i högre lönegrader, i pensionsinrättningen för vaktbetjäningen i Uppsala 64 (³⁰/₈ 1937), utslutande i lägre lönegrader, samt i pensionsinrättningen i Lund 141 (³¹/₁₂ 1937), varav 113 i högre

och 28 i lägre lönegrader. Beträffande pensionsinrättningen i Lund skall vid vissa beräkningar hänsyn även tagas till sådana ännu levande f. d. delägare, vilka efter uppnådd pensionsålder utträtt ur pensionsinrättningen, enär de saknat pensionsberättigad familj; dessas antal var den $31/12$ 1937 6, varav 5 i högre lönegrader och 1 i lägre lönegrader. Trots dessa låga antalssiffror har jag ansett materialet från pensionsinrättningarna tillräckligt omfattande för att motivera en undersökning, huruvida riskförhållandena inom desamma mera avsevärt avvika från riskförhållandena vid familjepensioneringen inom det förvaltningsområde, med vilket en jämförelse synes naturlig, nämligen civilförvaltningen. Riskförhållandena inom universitetskassorna hava alltså undersökts, varefter de erhållna resultaten jämförts med motsvarande resultat beträffande de numera upphörda civila familjepensionskassorna. De företagna undersökningarna hava avsett dels *delägarnas dödlighet*, dels *familjepensionsvärden*.

Dödlighetsundersökningen har omfattat perioderna 1911—1920 och 1921—1937. För var och en av dessa perioder samt för hela tiden 1911—1937 meddelas i bifogade tabell 1 antal observationsår samt dödsrisker för de ifrågavarande befattningshavargrupperna sammantagna efter 5-årsgrupper, varvid de högre och de lägre lönegraderna hållits åtskilda. Något direkt utnyttjande av de funna outjämnade dödsriskerna kan givetvis ej ifrågakomma med hänsyn till materialets ringa omfattning. Av en viss betydelse för de nu ifrågavarande utredningarna torde däremot vara en jämförelse med andra motsvarande dödlighetsundersökningar, som omfatta åtminstone större delar av tidsperioden 1921—1937. En dylik jämförelse, vilken för universitetens vidkommande alltså begränsats till att gälla undersökningsperioden 1921—1937, gives i tabell 2. Det verkliga antalet dödsfall jämföres här med antalet dödsfall beräknat efter två olika standardtabeller, nämligen dels tabellerna över dödligheten för civila tjänstemän i högre respektive lägre lönegrader 1921—1932 enligt i proposition nr 245/1936, sid. 68 angiven utjämning, dels dödlighetstabellen för män i hela riket 1921—1930 enligt Statistisk årsbok år 1936, sid. 62. För de högre lönegraderna vid de bägge universiteten låg dödligheten enligt denna jämförelse i åldrar upp till 70 år i stort sett under de civila högre lönegradernas dödlighet för att efter 70 års ålder överensstämma med eller överstiga ifrågavarande civila dödlighet. I genomsnitt kan dödligheten inom de högre lönegraderna vid universiteten sägas hava utgjort nedanstående procent av den utjämnade dödligheten för civila högre lönegrader, nämligen

för Uppsala universitet	92 %
för Lunds universitet	90 %
för de båda universiteten sammantagna	91 %

Vid jämförelse med befolkningsdödligheten befinnes dödligheten inom de högre lönegraderna vid universiteten ha överstigit denna med i genomsnitt ungefär 11 %. Vad beträffar de lägre lönegraderna har dödligheten i genomsnitt legat ungefär 19 % under motsvarande civila dödlighet och ungefär 27 % under befolkningsdödligheten; materialet omfattar emellertid på denna punkt sammanlagt endast 11 dödsfall.

Vad beträffar *familjepensionsvärdena* skall här lämnas en kort redogörelse för vissa resultat angående de familjepensionsvärden, som avse änka och minderåriga barn. En jämförelse har bland annat gjorts i fråga om

$$\sum n_x \cdot f_x^i, \sum n_x \cdot f_x^{cb} \text{ och } \sum n_x \cdot f_x$$

för familjepension vid 1 kronas familjepensionsunderlag enligt allmänna familjepensionsreglementet, dock utan begränsning av pensionsrätten för änka

samt med slutåldern 21 år för barnpensioner, varvid n_x betyder antalet x -åriga delägare i ifrågavarande pensionsinrättning eller pensionsinrättningar vid universiteten ökat med antalet x -åriga f. d. delägare, utträdna ur respektive pensionsinrättningar efter pensionsåldern, samt f -tecknen hava samma innebörd som i tidigare promemorior, ingående i propositioner till 1936 och 1937 års riksdagar. f -värdena hava härvid ena gången satts lika med de outjämnade f -värdena för civila ordinarie befattningshavare i de ifrågavarande lönegraderna enligt tabellerna å sid. 115 och 116 i proposition nr 248/1937, andra gången lika med de enligt samma grunder beräknade outjämnade värdena för vederbörande pensionsinrättning eller pensionsinrättningar vid universiteten, dock i senare fallet utan tillägg för adoptivbarn. Kvoten mellan de båda värden på $\Sigma n_x \cdot f_x^a$, som erhålles vid beräkning i täljaren på grund av de sistnämnda och i nämnaren på grundval av de förstnämnda f -värdena, kan anses utgöra ett mått på f_x^a -värdenas genomsnittliga nivå i vederbörande pensionsinrättning jämförd med den »civila» nivån. Denna kvot och motsvarande kvoten för f_x^b och f_x återgivas i nedanstående tablå.

Förhållandet mellan f-nivåerna i universitetens pensionsinrättningar och den civila f-nivån.

	Högre lönegrader exkl. docenter			Docenter			Lägre lönegrader		
	f_x^a	f_x^b	f_x	f_x^a	f_x^b	f_x	f_x^a	f_x^b	f_x
Uppsala universitet (^{80/6} 1937).....	1.0380	1.1966	1.0659	1.2405	1.4675	1.2961	0.9813	0.6400	0.9122
Lunds universitet (^{81/12} 1937).....	1.0693	1.1214	1.0792	1.1738	1.2767	1.1994	1.0684	1.2033	1.0947
Båda universiteten	1.0519	1.1614	1.0719	1.1900	1.3223	1.2227	1.0094	0.8164	0.9708

Resultaten kunna uttryckas så, att bedömt efter förhållandena år 1937 den relativa familjepensionskostnaden för de högre lönegraderna vid universiteten exklusive docenter, om hänsyn endast tages till familjesammansättningen men ej till delägaredödligheten, i genomsnitt är 1.0519 av de civila tjänstemännens kostnad vad beträffar änkepengionen, medan motsvarande siffra är 1.1614 för barnpensionen och 1.0719 för hela pensionen. Beträffande de fåtaliga docenterna äro motsvarande siffror 1.1900, 1.3223 och 1.2227; den på denna punkt höga relativa kostnadsnivån torde hava sin förklaring däri, att docenternas delaktighet i respektive pensionsinrättningar ej är obligatorisk, vilket förhållande föranlett ett ur försäkringsrisksynpunkt ogynnsamt urval. Beträffande de lägre lönegraderna erhållas slutligen siffrorna 1.0094, 0.8164 och 0.9708. De nämnda siffrorna för högre och lägre lönegrader borde egentligen, bortsett från relationstalen för änkepengionen, något höjas med hänsyn till att adoptivbarn ej medtagits i kalkylen för universiteten (beträffande betydelsen härav jfr sid. 141, statens offentliga utredningar 1934: 29).

Beträffande de högre lönegraderna, vilka ur kostnadssynpunkt hava avsevärt större betydelse än de lägre, framgår av de meddelade siffrorna, att den för de gångna åren redovisade underdödligheten motväges av en merkostnad på grund av familjesammansättningen.

De här meddelade undersökningarna angående delägaredödlighet och familjepensionsvärden hava icke ansetts motivera någon annan avvikelse från de civila grunderna vid upprättandet av balansräkningar för respektive pen-

sionsinrättningar än att familjepensionsvärdena för docenter upptagits till de för civila högre lönegrader gällande värdena, förhöjda med 15 %.

Beträffande sannolikheten för att x-årig befattningshavare har familj, har den tidigare konstruerade tabellen häröver för civila tjänstemän (proposition nr 245/1936, sid. 79), avseende gränsåldrarna 50 och 60 år för delägares rätt att erhålla pension för änka, med utgångspunkt från samma primärmaterial som vid konstruktionen av nämnda tabell, kompletterats för gränsåldern 65 år, se bifogade tabell 3.

En för beräkning angående värdet av nådårsrätt erforderlig tabell har även konstruerats, fortfarande med utgångspunkt från samma material som det vid upprättandet av de civila självkostnadsgrunder tillämpade, se bifogade tabell 4.

II. Val av beräkningsgrunder.

En utförlig redogörelse för de civila självkostnadsgrunderna återfinnes i en P. M. den 26 februari 1936, fogad som bilaga B till Kungl. Maj:ts proposition nr 245 till 1936 års riksdag (sid 65—79). I denna P. M. förutsattes i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag till 1936 års riksdag, att barnpensionerna skulle upphöra vid 21 års ålder. Nämnda riksdag sänkte emellertid ifrågavarande gränsålder till 19 år, varigenom vissa kompletteringar av de ursprungliga civila självkostnadsgrunderna blevo erforderliga. Dylika kompletteringar hava meddelats i en P. M. januari 1937 angående tullstatens enskilda pensionsinrättning (bil. N till Kungl. Maj:ts proposition nr 248 till 1937 års riksdag). Ytterligare kompletteringar bland annat beträffande pensioneringen av 50-åriga ogifta döttrar hava givits i en P. M. den 30 april 1937 (sid. 39, 45—47 bankoutskottets utlåtande nr 71 vid 1937 års riksdag). För de här ifrågavarande kassornas vidkommande tillkomma vissa nya beräkningsantaganden avseende de nuvarande bestämmelserna angående pensioner till minderåriga barn. Nedan lämnas en sammanfattning av de grunder i olika avseenden, som sålunda bliva gällande för kassorna för befattningshavare vid universiteten.

Räntefoten vid beräkningar angående kassornas övertagande har i likhet med vad som skett vid statens åren 1936 och 1937 avslutade överenskommelser med andra kassor fastställts till 4 %; med hänsyn till att den allmänna räntenivån numera ligger ännu lägre än under nyssnämnda år, blir den räntegaranti staten lämnar genom ifrågavarande beräkningsgrund, om överenskommelse nu träffas, ännu mera värd för de nu förevarande kassorna än för de tidigare behandlade. *Dödlighetsantaganden* för tjänstemän och för änkor och minderåriga barn ävensom *omgiftessannolikheter* för änkor och antaganden angående befattningshavares *avgång från tjänsten med sjuk- eller invalidpension* hava valts enligt avdelningarna 2—4 i nyssberörda P. M. den 26 februari 1936 (proposition nr 245, sid. 66—70). Dock har, såsom framgår av den nedan berörda tabell 4 i promemorian den 30 april 1937, vid tillämpningen av familjepensionsvärden $F_x^{(50)d}$ för ogifta döttrar en annan delägaredödlighet implicite kommit till användning.

Beträffande pensioner till *50-åriga ogifta döttrar* efter sådana *redan avlidna delägare*, vilka behållit pensionsrätt för dylika döttrar, hava beräkningar utförts på grundval av antagandena i tabell 3, sid. 45—46, i förberörda P. M. den 30 april 1937.

Vad beträffar *familjepensionsvärdena för änkor och minderåriga barn* hava dessa i första hand hämtats ur avdelning 5 i promemorian den 26 februari 1936 (proposition nr 245, sid. 70—72, 75—78) samt bilagorna N1

och N2 till promemorian januari 1937 (proposition nr 248, sid. 140, 141, 146—149). Gränsåldrarna för äktenskaps ingående och för barnpensioner hava härvid valts i enlighet med de bestämmelser angående dylik ålder, som återfinnas i det reglemente eller den överenskommelse, beräkningarna avse. För Vaktbetjäningens i Uppsala pensionsinrättning har vid beräkningarna antagits en gränsålder av 65 år, även vad gäller tillämpning av nuvarande reglemente, ehuru någon begränsning med hänsyn till delägares ålder vid äktenskapets ingående av änkas rätt att åtnjuta pension ej finnes stadgad i reglementet.

Enligt nuvarande bestämmelser utgår barnpensionerna för var och en av de olika kassorna med andra procenttal än allmänna familjepensionsreglementets. Nedan meddelas de villkor, som normalt gälla för nyinträdda delägare vid pensioneringen från kassornas huvudfonder.

	För varje barn ökas änkepensionen med resp. utgör pensionen nedanstående procent av pension till änka ensam										Barnpensionen upphör vid åldern
	Då pensionsberättigad änka finnes ¹					Då pensionsberättigad änka icke finnes ²					
	1:a barnet	2:a barnet	3:e barnet	4:e barnet	var och ett av övriga barn	1:a barnet	2:a barnet	3:e barnet	4:e barnet	var och ett av övriga barn	
A) Universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn	60	15	15	15	15	60	60	40	15	15	21 år
B) Vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn	40	28	0	32	0	80	40	0	32	0	21 år
C) Pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund	40	10	10	10	³ 10	50	40	30	20	³ 20	18 år

Kapitalvärdet av barnpension svarande mot 1 kronas änkepension enligt villkoren i ovanstående tabell har vid beräkningarna upptagits till

$$\text{i fallet A) } 1.15 F_x^{b21}$$

$$\text{» » B) } 0.88 F_x^{b21}$$

$$\text{» » C) } 0.8 (F_x^{b21} - 1.5 B_x^{\Delta(21-19)}),$$

där F_x^{b21} och $B_x^{\Delta(21-19)}$ definieras i nyssnämnda bilaga N till proposition nr 248 samt koefficienterna 1.15, 0.88 och 0.8 härletts genom överslagsberäkningar.

Vid beräkningar angående överlevelsepension utgående med visst belopp till änka och barn gemensamt har bilaga N 4 till proposition nr 248/1937 kommit till användning.

Vid beräkningar angående pensioner för nuvarande delägare enligt allmänna familjepensionsreglementet hava för de båda pensionsinrättningarna i Uppsala tillämpats F_x -värden enligt proposition nr 245/1936 (slutålder för barnpen-

¹ För pensionsinrättningen i Lund avses här barn, vilkas egen moder lever och är pensionsberättigad.

² För pensionsinrättningen i Lund avses andra barn än sådana angivna i not 1.

³ Sammanlagda pensionen efter en och samma delägare får dock ej överstiga dubbla änkepensionen.

sioner 21 år) samt för pensionsinrättningen i Lund nyssnämnda F_x -värden minskade med $B_x^{\Delta(21-19)}$ (slutålder för barnpensioner 19 år). Beträffande framtida befattningshavare vid universiteten har liksom för nuvarande delägare i Lund tillämpats $F_x - B_x^{\Delta(21-19)}$.

Som en ytterligare beräkningsgrund ingår för pensionsinrättningen i Lund sannolikheten att efter pensionsålderns uppnående hava pensionsberättigad familj. Här skulle strängt taget räknas med hustru, med vilken äktenskap ingåtts före pensionsåldern, och barn under 18 år. Emellertid har jag för att omedelbart kunna utnyttja vissa tidigare vunna resultat i stället här räknat med gränsåldern 21 år i stället för 18 år, vilket endast kan förändra obetydliga avvikelser från en beräkning med exakt gränsålder.

Tabellen å sid. 79 i proposition nr 245/1936 har för de här avsedda beräkningarna kompletterats med siffrorna i bifogade, ovan redan omförmälda tabell 3.

Vid de undantagsvis förekommande beräkningarna angående x -årig tjänstemans rätt att, när han framdeles avlider, för sina ogifta döttrar över 50 år erhålla viss pension har tillämpats approximativ beräkning i anslutning till tabellen å sid. 47 i bankoutskottets utlåtande nr 71/1937.

Vid beräkning angående pension svarande mot *nåddärrätt* i pensionsinrättningen i Lund har tillämpats den redan omförmälda tabell 4.

Vid *värderingen av kapitaltillgångarna* i pensionsinrättningen i Lund, vilkens tillgångar utgöras av värdehandlingar, banktillgodohavanden m. m., hava tillämpats reglerna i avdelning 6 i promemorian den 26 februari 1936 (proposition nr 245, sid. 72—74), varvid hänsyn till försäljningar och nyplaceringar, verkställda efter den 31 december 1934 tagits på sätt angives å sid. 74 i promemorian.

För de båda pensionsinrättningarna i Uppsala, vilkas tillgångar gemensamt med andra universitetsfonders ingå i universitetets s. k. finansförmögenhet, hava de olika fonder, som skola övertagas av staten, upptagits till sina bokförda värden. Enär dessa och övriga universitetets fonder anses hava rätt till andel i avkastningen å fondernas gemensamma förmögenhet — d. v. s. universitetets finansförmögenhet med undantag av vissa speciella tillgångsobjekt, som från början avsetts för särskilda fonder och ändamål — i förhållande till fondernas bokförda storlek, hava de olika fondernas fordringsrätt hos universitetsförvaltningen ansetts de facto medföra samma ekonomiska verkningar, som om fonderna ägde andelar i varje tillgång i den gemensamma förmögenheten i proportion till ifrågavarande bokförda värden. Skifte mellan de av staten övertagna och de hos universitetet kvarvarande fonderna bör i princip ske per tidpunkten för övertagandet och med utgångspunkt från en proratafördelning efter nyss angivna proportion. De vid en dylik fördelning uppkommande andelarna av olika tillgångsposter böra bli förbehållna för byte mellan statens fonder och de kvarvarande fonderna, så att en framtida samförvaltning av tillgångsposter undviks. Härvid bör tillses, att sammanlagda marknadsvärdet av de staten tillfallande respektive i universitetets förvaltning kvarvarande posterna är detsamma som för de andelar, vilka framkomma vid nyssnämnda proratafördelning. Fastigheter skola härvid i princip upptagas till sina taxeringsvärden. Stockholm den 28 april 1938.

Tabell 1. Manliga ordinarie och pensionerade f. d. ordinarie befattningshavare vid universiteten 1911—1920 och 1921—1937.¹

Antal observationsår o samt dödsrisiker q.

Ålder	13:e och högre lönegrader						1—12:e lönegraderna					
	1911—1920		1921—1937		1911—1937		1911—1920		1921—1937		1911—1937	
	o	q i ‰	o	q i ‰	o	q i ‰	o	q i ‰	o	q i ‰	o	q i ‰
20.5—24.5	—	—	—	—	—	—	12.00	0.00	18.75	0.00	30.75	0.00
25.5—29.5	11.00	0.00	20.88	0.00	31.88	0.00	32.00	0.00	65.75	0.00	97.75	0.00
30.5—34.5	94.00	0.00	89.38	0.00	183.38	0.00	57.50	17.39	102.87	0.00	160.37	6.24
35.5—39.5	222.50	4.49	305.25	3.28	527.75	3.79	31.50	63.49	166.00	6.02	197.50	15.19
40.5—44.5	272.00	3.68	540.00	3.70	812.00	3.69	31.50	0.00	198.25	0.00	229.75	0.00
45.5—49.5	297.00	6.73	611.87	3.27	908.87	4.40	31.00	32.26	183.75	0.00	214.75	4.66
50.5—54.5	283.00	3.53	612.63	6.53	895.63	5.58	36.00	27.78	133.50	7.49	169.50	11.80
55.5—59.5	233.00	21.46	548.00	21.90	781.00	21.77	53.00	18.87	82.50	12.12	135.50	14.76
60.5—64.5	182.50	38.36	456.63	17.52	639.13	23.47	32.00	62.50	77.38	25.85	109.38	36.57
65.5—69.5	159.50	37.62	327.75	54.92	487.25	49.26	7.00	0.00	47.76	62.81	54.76	54.78
70.5—74.5	124.00	40.32	203.75	88.34	327.75	70.18	—	—	42.50	47.06	42.50	47.06
75.5—79.5	81.00	49.38	114.50	69.87	195.50	61.38	—	—	19.25	51.95	19.25	51.95
80.5—84.5	48.00	125.00	73.00	178.08	121.00	157.02	—	—	5.75	0.00	5.75	0.00
85.5—89.5	18.00	55.56	28.25	176.99	46.25	129.73	—	—	0.75	0.00	0.75	0.00
90.5—94.5	9.00	222.22	8.00	375.00	17.00	294.12	—	—	—	—	—	—
95.5—99.5	1.00	0.00	2.00	1,000.00	3.00	666.67	—	—	—	—	—	—
20.5—99.5	2,035.50	—	3,941.89	—	5,977.39	—	323.50	—	1,144.76	—	1,468.26	—

¹ För universitetet i Uppsala har av sistnämnda period medtagits tiden 1/1 1921—30/9 1937. För universitetet i Lund hava medtagits endast delägare i pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund, av vilken anledning befattningshavare i lägre lönegrader vid nämnda universitet ej medtagits annat än för tid efter år 1926. De fåtaliga docenter, vilka varit delägare i respektive pensionsinrättningar, ingå i materialet.

Bilaga D 2.

Tabell 2. Jämförelse mellan dödligheten för å ena sidan manliga ordinarie och pensionerade f. d. ordinarie befattningshavare vid universiteten 1921—1937 och å andra sidan manliga befattningshavare vid civilförvaltningen 1921—1932 resp. män i hela riket 1921—1930.¹

Beräknat antal dödsfall vid universiteten enligt utjämnad dödlighet för civila högre, resp. lägre lönegrader = D_H , resp. D_L (M_L enligt formel (1) resp. (2) å sid. 68 i prop. 245/1936), enligt befolkningsdödligheten för män 1921—1930 = D_B .

Verkligt antal dödsfall vid universiteten = d . Verkligt antal dödsfall i procent av beräknat = π_H , resp. π_L , resp. π_B ($\pi_H = \frac{100 \cdot d}{D_H}$ etc.)

A) 13:e och högre lönegrader.

Ålder	Uppsala universitet			Lunds universitet			Båda universiteten				
	D_H	d	π_H	D_H	d	π_H	D_H	d	π_H	D_B	π_B
20.5—39.5	0.50	1	200	0.95	0	0	1.45	1	69	1.99	50
40.5—49.5	4.68	1	21	3.80	3	79	8.48	4	47	7.95	50
50.5—59.5	10.54	8	76	8.78	8	92	19.27	16	83	14.64	109
60.5—69.5	16.58	16	97	12.75	10	78	29.83	26	89	21.58	120
70.5—79.5	16.06	16	100	10.15	10	99	26.21	26	99	20.99	124
80.5—89.5	10.81	11	102	6.88	7	102	17.69	18	102	16.47	109
90.5—99.5	3.09	4	129	0.29	1	345	3.88	5	148	3.14	159
20.5—99.5	62.26	57	92	43.55	39	90	105.81	96	91	86.76	111

B) 1—12:e lönegraderna.

Ålder	Uppsala universitet			Lunds universitet			Båda universiteten				
	D_L	d	π_L	D_L	d	π_L	D_L	d	π_L	D_B	π_B
20.5—39.5	0.77	1	130	0.21	0	0	0.98	1	102	1.64	61
40.5—49.5	1.88	0	0	0.55	0	0	1.98	0	0	2.59	0
50.5—59.5	1.55	1	65	0.71	1	141	2.26	2	88	2.61	77
60.5—69.5	2.92	5	171	0.42	0	0	3.84	5	150	3.42	146
70.5—79.5	3.84	3	78	0.22	0	0	4.06	3	74	3.96	76
80.5—89.5	0.98	0	0	—	—	—	0.98	0	0	0.95	0
20.5—89.5	11.44	10	87	2.11	1	47	13.55	11	81	15.17	73

¹ Beträffande undersökningens omfattning, jfr noten till tabell 1.

Tabell 3. Sannolikhet för x-årig civil tjänsteman att hava pensionsberättigad familj (hustru, med vilken äktenskap ingåtts före 65 år, eller barn under 21 år).

Ålder x	Lägre lönegrader	Högre lönegrader	Ålder x	Lägre lönegrader	Högre lönegrader
65	85	79	85	34	41
66	83	78	86	31	38
67	81	76	87	28	36
68	79	75	88	26	33
69	77	73	89	23	31
70	75	72	90	20	28
71	73	70	91	18	26
72	71	69	92	16	24
73	69	67	93	14	21
74	67	66	94	12	19
75	65	64	95	10	17
76	62	62	96	9	15
77	59	60	97	8	14
78	55	57	98	6	12
79	52	55	99	5	11
80	49	53	100	4	9
81	46	51			
82	43	48			
83	40	46			
84	37	43			

Tabell 4. Civila manliga ordinarie tjänstemän i högre lönegrader $\frac{1}{2}$ 1933. Antal pensionslotter i genomsnitt per tjänsteman.

För hustru räknas 1 pensionslott, för hustru med 1 barn 1.5 pensionslotter, för hustru med två barn 1.7 pensionslotter etc. i anslutning till den enligt allmänna familjepensionsreglementet gällande proportionen för änke- och barnpensioner (slutålder för barnpensioner 21 år).

Tjänstemans ålder	Antal tjänstemän	Antal pensionslotter i genomsnitt per tjänsteman			Tjänstemans ålder	Antal tjänstemän	Antal pensionslotter i genomsnitt per tjänsteman		
		för hustru	för barn	summa			för hustru	för barn	summa
20—24	5	0.2000	0.0000	0.2000	65—69	828	0.7609	0.1336	0.8945
25—29	55	0.3091	0.0527	0.3618	70—74	593	0.6981	0.0631	0.7612
30—34	338	0.7604	0.2598	1.0202	75—79	295	0.6712	0.0312	0.7024
35—39	1,059	0.8168	0.4207	1.2375	80—84	141	0.5674	0.0035	0.5709
40—44	1,853	0.8457	0.5016	1.3473	85—89	52	0.3077	0.0000	0.3077
45—49	2,114	0.8411	0.5241	1.3652	90—94	6	0.3333	0.0000	0.3333
50—54	1,814	0.8440	0.4997	1.3437	95—99	1	0.0000	0.0000	0.0000
55—59	1,304	0.8336	0.3704	1.2040	Summa	11,497	—	—	—
60—64	1,039	0.8065	0.2272	1.0337					

Bilaga E.

P. M.

angående den ekonomiska innebörden av en mellan 1934 års familjepensionsutredning och delegerade för universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn träffad preliminär överenskommelse angående statens övertagande av pensionsinrättningens verksamhet.

Av fil. doktor TIM JANSSON.

Förevarande beräkningar, vilka avse att tjäna till ledning vid ett bedömande av den ekonomiska innebörden av ett statens övertagande av verksamheten inom universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn, äro verkställda med tillämpning av civila »självkostnadsgrunder» (räntefot 4 %), angivna i en av mig den 28 april 1938 dagtecknad promemoria med grunder för beräkningar angående vissa änke- och pupillkassor för befattningshavare vid universiteten (*bilaga D*). Med hänsyn till arten av de sålunda tillämpade grunderna få beräkningarna ej användas för bedömande av pensionsinrättningens ställning under förutsättning att den faktiskt skulle fortsätta sin verksamhet; för ett dylikt ändamål måste nämligen tillämpas »betryggande grunder» (jfr proposition nr 245 till 1936 års riksdag, sid. 65, 66). — Jag har icke haft anledning att vid dessa beräkningar gå in på frågan angående de konsekvenser, som det låga antalet delägare medför beträffande stabiliteten av det ekonomiska förloppet inom familjepensioneringsrörelsen.

Först har pensionsinrättningens ställning vid en tänkt fortsatt tillämpning av dess nuvarande reglemente undersökts på grundval av förhållandena den 30 juni 1937, utan hänsyn till framtida befordringar till annan befattning eller löneförhöjningar inom samma befattning. Förvaltningskostnader hava ej medräknats. Framtida statsbidrag hava upptagits som tillgång i vad de erfordras för täckande av gratial samt tjänst- och nådärsersättning till nuvarande änkor och barn samt nuvarande delägars efterlevande. Kapitalvärdet av pensionsinrättningen tillkommande åkerlottsavkastning har ävenledes upptagits som tillgång endast i den mån så erfordras för täckande av motsvarande pensionsdelar. Framtida bidrag från universitetsfonder hava ej medtagits. I *bilaga E1* meddelas en balansräkning upprättad under dessa förutsättningar, betecknad nr 1. I balansräkningen ingående kapitalvärden av olika slag av tilläggs pensioner (exkl. statligt pensions- och dyrtidstillägg) specificeras i »Specifikation A» (*bilaga E2*). Som en särskild passivpost (nr III) har upptagits det belopp, 113,505 kronor, som återstår odisponerat av pensionsinrättningens och universitetets pensionstilläggsfonder, sedan av desammas avkastning utgått tilläggs pensionsdelar belöpande på nuvarande änkor och barn samt nuvarande delägars efterlevande; ifrågavarande belopp måste vid en fortsatt tillämpning av pensionsinrättningens nuvarande reglemente reserveras för framtida delägars räkning. Det här efter återstående överskottet utgör 296,541 kronor eller 26.07 % av de s. k.

grundpensionernas kapitalvärde (överåriga barn ej medräknade) 1,137,286 kronor.

I balansräkning nr 2 i *bilaga E1* hava avgifter och pensioner upptagits i enlighet med överenskommelsen den 26 januari 1939 utan hänsyn till befordringar eller löneförhöjningar och under förutsättning av ett tänkt övertagande per den 1 juli 1937. Enär samtliga de delägare, som avses under skuldposten II 1) a), förutsatts komma att erhålla pension enligt allmänna familjepensionsreglementet, skall för dessas vidkommande något belopp ej ifyllas i kolumnen för »pensionsdelar i övrigt». Till följd härav har kapitalvärdet av i anspråk tagen åkerlottsavkastning ansetts kunna i motsvarande grad nedsättas, varigenom i förevarande fall även ernås, att de tillgångar, som pensionsinrättningen skall överlämna till staten, sammanlagt komma att uppgå till ett skäligt belopp. Det åkerlottsvärde, som staten ej tager i anspråk, ingår ej i balansräkningen utan står till disposition för pensionsinrättningens intressenter efter statens övertagande av rörelsen; detsamma gäller om vissa donationsfonder. Statsbidrag hava ej upptagits som tillgång annat än indirekt under rubriken »Brist». I balansräkning nr 2 har hänsyn tagits till löneförhöjningar genom ålderstillägg inom samma befattning. Anmälningar, att delägare önska kvarstå å äldre bestämmelser, hava antagits ej förekomma. Balansräkning nr 2 utvisar en brist av 201,263 kronor.

Enligt balansräkning nr 2 måste staten alltså lämna ett tillskott, vars kapitalvärde är 201,263 kronor, för att möjliggöra en övergång till de nya pensionsbestämmelserna, detta dock utan att kostnaden för 120-kronorstillägg, pensions- och dyrtidstillägg eller rörliga pensionsdelar medräknats.

Kapitalvärdet av 120-kronorstillägget för nuvarande delägare i tjänst med rätt att övergå å allmänna familjepensionsreglementet, vilket tillägg i likhet med den rörliga pensionsdelen för dessa ej ingår i balansräkning nr 2, utgör 50,323 kronor.

Bedömt efter de tillämpade beräkningsgrunderna, skulle alltså statens nettokostnader efter övertagandet för de nuvarande delägarnas, ånkornas och barnens vidkommande, utan hänsyn till befordringar och i princip bortsett från pensions- och dyrtidstillägg samt rörliga pensionsdelar, utgöras av *dels* ett tillskott, vars kapitalvärde per den 30 juni 1937 är 201,263 kronor, för täckande av bristen i balansräkning nr 2;

dels kapitalvärdet av de fasta 120-kronorstilläggen för delägare i tjänst med pensionsrätt enligt allmänna familjepensionsreglementet, uppgående per den 30 juni 1937 till 50,323 kronor.

120-kronorstilläggen avse att, utöver kapitaltillskottet av 201,363 kronor, ersätta de nuvarande årliga statsbidrag, vilka utgå i form av ersättning för upphävd tjänst- och nådårsrätt, 9,000 kronor, eller gratial, 7,140 kronor. Det synes motiverat att undersöka, vilket konstant årligt statsbidrag, som kapitaliserat för all framtid har samma värde som 120-kronorstilläggen för nuvarande delägare i tjänst, övergående å allmänna familjepensionsreglementet (gränsåldrar 65 och 21 år), och framtida ordinarie manliga befattningshavare, ej bisysslor (gränsåldrar 60 och 19 år). Beloppet kan beräknas som ett års ränta å sammanlagda kapitalvärdet av 120-kronorstilläggen för de båda nämnda kategorierna. Utgår man från att antalet aktiva befattningshavare icke ändras, finner man, fortfarande efter 4 % räknat, att detta tänkta årsbidrag, som alltså kan sägas vara ekvivalent med 120-kronorstilläggen, uppgår till 4,120 kronor vid en antagen inträdesålder av 40 år. Tilläggen man årsräntan å kapitaltillskottet, utgörande 7,894 kronor, fram-

kommer sålunda efter övertagandet ett årsbidrag från staten av 12,014 kronor i stället för det nuvarande 16,140 kronor.

Därest kapitalvärdena 201,263 kronor och 50,323 kronor tänkas amorterade på ett antal år under tillämpning av lika stora annuiteter, bliva desas årsbelopp efter en räntefot av 4 % följande för de nedan angivna alternativa amorteringstiderna:

Annuiteten utgår under	Annuitet motsvarande	
	bristen i balansräkning nr 2 (kapitalvärde 201,263 kronor) kronor	120-kronors-tillägget (kapitalvärde 50,323 kronor) kronor
20 år	14,521	3,631
25 »	12,633	3,159
30 »	11,412	2,853
35 »	10,572	2,643
40 »	9,971	2,493

Vad beträffar dyrtidstilläggen komma dessa för nuvarande tjänstepensionärer och nuvarande änkor och barn samt för innehavare av sådana tjänster, för vilka allmänna familjepensionsreglementet ej skall gälla, att enligt överenskommelsen utgå med samma belopp, som om nuvarande bestämmelser fortfarande hade gällt såväl beträffande pensionsbelopp som dyrtidstillägg. För de nuvarande delägare i tjänst, å vilka allmänna familjepensionsreglementet skall tillämpas, kunna vid oförändrad levnadskostnadsindex — vid beräkningarna har tillämpats indextalet 165 — de rörliga pensionsdelarna vid framdeles inträffande pensionsfall beräknas utgöra i regel 80 à 90 % av dyrtidstilläggen enligt nuvarande grunder å pensioner enligt nuvarande bestämmelser.

Vid statens övertagande av pensionsinrättningens tillgångar skall skifte mellan universitetets fonder och pensionsinrättningens till staten övergående fonder ske enligt de grunder, som angivas i min inledningsvis åberopade promemoria den 28 april 1938 (*bilaga D*). Det må framhållas, att härvid icke skall inräknas i fondernas gemensamma förmögenhet de till universitetet hörande åkerlotter, vilkas avkastning numera användes för pensioneringsändamål (jfr vad ovan sagts beträffande åkerlotsavkastning), och ej heller universitetets hemman och skogar, i huvudsak de gustavianska arvegodsen.

Stockholm den 26 januari 1939.

Universitetets i Uppsala pensionsinrättning för tjänstemäns änkor och barn jämte vissa fonder, vilkas avkastning direkt eller indirekt kommer pensionsinrättningen eller dess intressenter till godo. Balansräkningar per den 30 juni 1937 efter civila självkostnadsgrunder¹ (räntefot 4 %) utan hänsyn till framtida befordringar till annan befattning eller, vid beräkningar avseende en fortsatt verksamhet av pensionsinrättningen enligt nuvarande reglemente, till löneförhöjningar inom samma befattning.

(Förvaltningskostnader äro icke och statsbidrag endast i viss utsträckning medräknade.)

	Balansräkning nr 1.		Balansräkning nr 2.	
	Avgifter och pensioner enligt pensionsinrättningens nuvarande bestämmelser		Avgifter och pensioner enligt överenskommelsen den 26 januari 1939 (pensionstillägg av statsmedel och dyrtidstillägg eller, vad angår pensioner enligt allmänna familjepensionsreglementet, 120-kronorstillägg och rörlig pensionsdel ej medräknade; hänsyn ej tagen till pensionsrätt för fränskild hustru).	
	kronor		kronor	
Tillgångar.				
I. Kapitalbehållning enligt räkenskaperna för pensionsinrättningen och fonderna				
1) allmänna fonden		786,348		786,348
2) pensionsinrättningens pensionstilläggsfond		224,813		224,813
3) universitetets pensionstilläggsfond		99,917		99,917
4) pensionsinrättningens hjälpfond		448,552		448,552
II. Kapitalvärdet av inkomster disponerade för pensionsdelar motsvarande gratial samt tjänst- och nådårsersättning (jfr kol. 2 i spec. A)		329,606		—
III. Kapitalvärdet av viss del av framtida åkerlottsavkastning, disponerad för i balansräkningen upptagna pensionstillägg (jfr kol. 4 i spec. A)		216,594		118,594
IV. Kapitalvärdet av återstående årsavgifter		202,965		199,010
V. Brist		—		201,263
Summa		2,308,790		2,078,492

S k u l d e r.	Pensioner enl. §§ 3 och 10 mom. 1 i 1935 års regl. eller motsv. bestämmelser i tidigare regl.	Pensionsdelar i övrigt (exkl. dyrtidstillägg) enl. spec. A, kol. 5	Summa	Avgiftspensioner enl. allm. familjereg. resp. 113 % eller 100 % av pensioner enl. §§ 3 och 10 mom. 1 i 1935 års regl. eller motsv. bestämmelser i tidigare regl.	Pensionsdelar i övrigt (exkl. dyrtidstillägg) enl. spec. A, kol. 5	Summa
	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor	kronor
I. Kapitalvärdet av utgående pensioner till änkor och barn						
1) änkor	341,308	263,896	605,204	⁴ 385,678	263,896	649,574
2) barn under 21 år	9,660	1,763	11,423	⁴ 10,916	1,763	12,679
3) överåriga barn	4,033	3,632	7,665	4,033	3,632	7,665
II. Kapitalvärdet av förefintliga delägares rätt till familjepension för efterlevande						
1) innehavare av ordinarie tjänster, ej bisysslor						
a) 1926 och 1935 års reglementen	583,030	350,000	933,030	⁵ 1,040,724	—	1,040,724
b) äldre reglementen	31,883	20,096	51,979	⁴ 36,028	20,096	56,124
2) docenter	15,814	8,568	24,382	⁴ 17,870	8,568	26,438
3) innehavare av bisysslor	7,251	5,486	12,737	⁴ 8,194	5,486	13,680
4) pensionerade delägare						
a) 1926 och 1935 års reglementen	126,678	81,967	208,645	⁴ 143,146	81,967	225,113
b) äldre reglementen	21,662	22,017	43,679	⁴ 24,478	22,017	46,495
Summa för I och II	1,141,319	757,425	1,898,744	1,671,067	407,425	2,078,492
III. Återstår odisponerat av pensionsinrättningens och universitetets pensionstilläggsfonder (jfr tillgångsposterna I 2) och 3) samt kol. 3 i spec. A)			113,505			—
IV. Överskott			296,541			—
Summa			2,308,790			2,078,492

¹ Vid tillämpning av grunderna anses samtliga befattningshavare tillhöra högre lönegrader.

² Härav belöper på tid före avgång från tjänsten 194,152 kronor.

³ Med hänsyn till löneförhöjningar inom samma befattning.

⁴ 113 % av värdet i första kolumnen i balansräkning nr 1.

⁵ Kapitalvärdet av avgiftspensioner enligt allmänna familjepensionsreglementet; sammanlagda kapitalvärdet av 120-kronorstilläggen för här avsedda delägare, vilka tillägg ej ingå i balansräkningen utgör 50,323 kronor.

**Specifikation A. Universitetets i Uppsala pensionsrättning för tjänstemäns
änkor och barn.**

Specifikation av kapitalvärden av pensionsdelar motsvarande gratial och nådärsersättning samt pensionstillägg utgående från avkastningen av pensionsrättningens och universitetets pensionstilläggsfonder eller av åkerlotter.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Beteckning för vederbörande passivposter i balansräkning nr 1	K a p i t a l v ä r d e t a v			Summa (2)—(4) kronor
	pensionsdelar motsvarande gratial samt tjänst- och nådärsersättning kronor	pensionstillägg utgående av avkast- ningen från pensions- rättningens och universitetets pen- sionstilläggsfonder kronor	pensionstillägg utgående av åker- lottsavkastning kronor	
I 1)	108,102	77,764	78,030	263,896
2)	0	862	901	1,763
3)	1,394	1,427	811	3,632
II 1) a)	158,000	94,000	98,000	350,000
b)	9,075	5,390	5,631	20,096
2)	3,908	2,327	2,433	8,568
3)	2,994	1,217	1,275	5,486
4) a)	36,415	22,271	23,281	81,967
b)	9,818	5,967	6,232	22,017
Summa kapitalvär- den i balansräk- ning nr 1	329,606	211,225	216,594	757,425
balansräkning nr 2 avgår posten II 1 a)	158,000	94,000	98,000	350,000
Återstår: summa kapitalvärden i balansräkning nr 2	171,606	117,225	118,594	407,425

Anm. De olika pensionsdelarna och pensionstilläggen hava fixerats till sina årsbelopp för respektive löneklasser per den 30 juni 1937.

Bilaga F.

P. M.

angående den ekonomiska innebörden av en mellan 1934 års familjepensionsutredning och delegerade för vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn träffad preliminär överenskommelse angående statens övertagande av pensionsinrättningens verksamhet.

Av fil. doktor TIM JANSSON.

Förevarande beräkningar, vilka avse att tjäna till ledning vid ett bedömande av den ekonomiska innebörden av ett statens övertagande av verksamheten inom vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn, äro verkställda med tillämpning av civila »självkostnadsgrunder» (räntefot 4 %), angivna i en av mig den 28 april 1938 dagtecknad promemoria med grunder för beräkningar angående vissa änke- och pupillkassor för befattningshavare vid universiteten (*bilaga D*). Med hänsyn till arten av de sålunda tillämpade grunderna få beräkningarna ej användas för bedömande av pensionsinrättningens ställning under förutsättning att den faktiskt skulle fortsätta sin verksamhet; för ett dylikt ändamål måste nämligen tillämpas »betryggande grunder» (jfr proposition nr 245 till 1936 års riksdag, sid. 65, 66). — Jag har icke haft anledning att vid dessa beräkningar gå in på frågan angående de konsekvenser, som det låga antalet delägare medför beträffande stabiliteten av det ekonomiska förloppet inom familjepensioneringsrörelsen.

Först har pensionsinrättningens ställning vid en tänkt fortsatt tillämpning av dess nuvarande stadgar undersökts på grundval av förhållandena den 30 juni 1937. Statsbidrag (gratial, dyrtidstillägg m. m.) och förvaltningskostnader hava ej medräknats, ej heller värdet av den pensionsinrättningen tillkommande årliga räntan av akademiens fattigkassa. I *bilaga F1* meddelas en balansräkning upprättad under dessa förutsättningar, betecknad nr 1. Densamma utvisar ett överskott av 75,377 kronor eller 52.80 % av de stadgeenliga pensionernas kapitalvärde (överåriga barn ej medräknade), 142,752 kronor.

I balansräkning nr 2 i *bilaga F1* hava avgifter och pensioner upptagits i enlighet med överenskommelsen den 26 januari 1939 utan hänsyn till befordringar och under förutsättning av ett tänkt övertagande per den 1 juli 1937. Vid beräkning av kapitalvärdet av pensioner för nuvarande pensionerade delägare samt för nuvarande änkor och minderåriga barn har medräknats hela pensionen inklusive 120-kronorstillägg och rörlig pensionsdel, minskad med pensions- och dyrtidstillägg å nuvarande pension enligt nuvarande bestämmelser, varvid levnadskostnadsindex antagits utgöra 165. Anmärkning, att delägare önska kvarstå å äldre bestämmelser, hava antagits ej förekomma. Balansräkning nr 2 utvisar en brist av 51,697 kronor.

Enligt balansräkning nr 2 måste staten alltså lämna ett tillskott, vars kapitalvärde är 51,697 kronor, för att möjliggöra en övergång till de nya pen-

sionsbestämmelserna, detta dock utan att kostnaden för 120-kronorstillägg, pensions- och dyrtidstillägg eller rörliga pensionsdelar medräknats.

Kapitalvärdet av 120-kronorstillägget för nuvarande delägare i tjänst, vilket i likhet med den rörliga pensionsdelen för dessa ej ingår i balansräkning nr 2, utgör 21,049 kronor.

Bedömt efter de tillämpade beräkningsgrunderna, skulle alltså statens nettokostnader efter övertagandet för de nuvarande delägarnas, änkornas och barnens vidkommande, utan hänsyn till befordringar och i princip bortsett från pensions- och dyrtidstillägg samt rörliga pensionsdelar, utgöras av dels ett tillskott, vars kapitalvärde per den 30 juni 1937 är 51,697 kronor, för täckande av bristen i balansräkning nr 2;

dels kapitalvärdet av de fasta 120-kronorstilläggen för delägare i tjänst, uppgående per den 30 juni 1937 till 21,049 kronor.

120-kronorstilläggen avse att, utöver kapitaltillskottet av 51,697 kronor, ersätta och komplettera de nuvarande gratialen. Det synes motiverat att undersöka, vilket konstant årligt statsbidrag, som kapitaliserat för all framtid har samma värde som 120-kronorstilläggen för nuvarande delägare i tjänst övergående å allmänna familjepensionsreglementet (gränsåldrar 65 och 21 år), och framtida ordinarie manliga befattningshavare (gränsåldrar 60 och 19 år). Beloppet kan beräknas som ett års ränta å sammanlagda kapitalvärdet av 120-kronorstilläggen för de båda nämnda kategorierna. Utgår man från att antalet aktiva befattningshavare icke ändras, finner man, fortfarande efter 4 % räknat, att detta tänkta årsbidrag, som alltså kan sägas vara ekvivalent med 120-kronorstilläggen, uppgår till 1,371 kronor vid en antagen inträdesålder av 30 år. Tillägger man årsräntan å kapitaltillskottet, utgörande 2,028 kronor, framkommer sålunda efter övertagandet ett årsbidrag från staten av 3,399 kronor i stället för det nuvarande 600 kronor. Efter övertagandet blir årsbidraget per delägare $\frac{3,399}{64} = 53$ kronor, medan motsvarande årsbidrag per capita för delägare i pensionsinrättningen för tjänstemän i Uppsala efter övertagandet blir $\frac{12,014}{134} = 90$ kronor.

Därest kapitalvärdena 51,697 kronor och 21,049 kronor tänkas amorterade på ett antal år under tillämpning av lika stora annuiteter, bliva dessas årsbelopp efter en räntefot av 4 % följande för de nedan angivna alternativa amorteringstiderna:

Annuiteten utgår under	Annuitet motsvarande	
	bristen i balansräkning nr 2 (kapitalvärde 51,697 kronor) kronor	120-kronors-tillägget (kapitalvärde 21,049 kronor) kronor
20 år	3,730	1,519
25 »	3,245	1,321
30 »	2,931	1,193
35 »	2,716	1,106
40 »	2,561	1,043

Enär nuvarande pensions- och dyrtidstillägg gottskrivits pensionsinrättningen vid beräkningen av de poster i balansräkning nr 2, som avse nuvarande tjänstepensionärer och nuvarande änkor och barn, medan däremot

120-kronorstillägg och rörliga pensionsdelar belastat pensionsinrättningen vid beräkning av samma poster, inträder icke genom övertagandet någon kostnadsändring för staten på denna punkt utöver vad som redan framkommit i balansräkning nr 2. För nuvarande delägare i tjänst kunna vid oförändrad levnadskostnadsindex de rörliga pensionsdelarna vid framdeles inträffande pensionsfall beräknas utgöra 40 à 50 % av dyrtidstilläggen enligt nuvarande grunder å pensioner enligt nuvarande skala.

Vid statens övertagande av pensionsinrättningens tillgångar skall skifte mellan universitetets fonder och pensionsinrättningens till staten övergående fonder ske enligt de grunder, som angivas i min inledningsvis åberopade promemoria den 28 april 1938 (*bilaga D*).

Stockholm den 26 januari 1939.

Vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn. Balansräkningar per den 30 juni 1937 efter civila självkostnadsgrunder¹ (räntefot 4%) utan hänsyn till framtida befordringar.

(Statsbidrag och förvaltningskostnader ej medräknade.)

	<i>Balansräkning nr 1.</i> Avgifter och pensioner enligt pensionsinrättningens nuvarande bestämmelser (utan medräknande av gratial)	<i>Balansräkning nr 2.</i> Avgifter och pensioner enligt överenskommelsen den 26 januari 1939 (för delägare i tjänst hava 120-kronors-tillägg och rörlig pensionsdel ej medräknats; för nuvarande pensionerade delägare samt för nuvarande änkor och minderåriga barn har upptagits hela pensionen, inkl. 120-kronors-tillägg och rörlig pensionsdel, minskad med statligt pensions- och dyrtidstillägg å nuvarande pension enligt nuvarande bestämmelser; levnadskostnadsindex 165; hänsyn ej tagen till pensionsrätt för fränskild hustru)
	kronor	kronor
Tillgångar.		
I. Kapitalbehållning enligt räkenskaperna	146,401	146,401
II. Kapitalvärdet av återstående årsavgifter	² 72,040	57,422
III. Brist	—	51,697
Summa	218,441	255,520
Skulder.		
I. Kapitalvärdet av utgående pensioner till änkor och barn		
1) änkor	32,696	93,901
2) barn under 18 år (1926 års reglemente)	850	1,000
3) överåriga barn	312	312
II. Kapitalvärdet av förefintliga delägars rätt till familjepension för efterlevande		
1) delägare i tjänst	100,713	³ 143,953
2) pensionerade delägare		
a) nu gällande reglemente	3,982	5,156
b) äldre reglementen	4,511	11,198
III. Överskott	75,377	—
Summa	218,441	255,520

¹ Vid tillämpning av grunderna anses samtliga befattningshavare tillhöra lägre lönegrader. — ² Härav belöper på tid före avgång ur tjänsten 59,435 kronor. — ³ Kapitalvärdet av avgiftspensioner enligt allmänna familjepensionsreglementet; sammanlagda kapitalvärdet av 120-kronors-tilläggen för delägare i tjänst, vilka tillägg ej ingå i balansräkningen, utgör 21,049 kronor.

Bilaga G.

P. M.

angående den ekonomiska innebörden av en mellan 1934 års familjepensionsutredning och delegerade för pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund träffad preliminär överenskommelse angående statens övertagande av pensionsinrättningens verksamhet.

Av fil. doktor TIM JANSSON.

Förevarande beräkningar, vilka avse att tjäna till ledning vid ett bedömande av den ekonomiska innebörden av ett statens övertagande av verksamheten inom pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund, äro verkställda med tillämpning av civila »självkostnadsgrunder» (räntefot 4 %), angivna i en av mig den 28 april 1938 dagtecknad promemoria med grunder för beräkningar angående vissa änke- och pupillkassor för befattningshavare vid universitetet (*bilaga D*). Med hänsyn till arten av de sålunda tillämpade grunderna få beräkningarna ej användas för bedömande av pensionsinrättningens ställning under förutsättning att den faktiskt skulle fortsätta sin verksamhet; för ett dylikt ändamål måste nämligen tillämpas »betryggande grunder» (jfr proposition nr 245 till 1936 års riksdag, sid. 65, 66). — Jag har icke haft anledning att vid dessa beräkningar gå in på frågan angående de konsekvenser, som det låga antalet delägare medför beträffande stabiliteten av det ekonomiska förloppet inom familjepensioneringsrörelsen.

Först har pensionsinrättningens ställning vid en tänkt fortsatt tillämpning av dess nuvarande reglemente undersökts på grundval av förhållandena den 31 december 1937, utan hänsyn till framtida befordringar. Statsbidrag (tjänst- och nådårsersättning, bidrag från universitetets reservfond, dyrtidstillägg m. m.) och förvaltningskostnader hava ej medräknats. Årsavgifterna hava antagits utgå med 15 % av delaktighetsbeloppet och löpa intill delägars utträde ur pensionsinrättningen (jfr § 4 mom. 1 i nuvarande reglemente). I *bilaga G 1* meddelas en balansräkning upprättad under dessa förutsättningar, betecknad nr 1. Kapitaltillgångarna hava värderats efter en effektiv ränta av 4 % med tillämpning av reglerna i avdelning 6 i min promemoria den 26 februari 1936 (proposition nr 245, sid. 72—74), varvid hänsyn till försäljningar och nyplaceringar, verkställda efter den 31 december 1934 tagits på sätt angives å sid. 74 i promemorian. En översikt över kapitaltillgångarna, vilken även innehåller vissa detaljer av värderingsproceduren, återfinnes i *bilaga G 2*. Balansräkning nr 1 utvisar ett överskott av 142,604 kronor eller 9.50 % av de reglementsensliga pensionernas kapitalvärde (exkl. ogifta överåriga döttrar) 1,501,509 kronor.

I balansräkning nr 2 i *bilaga G 1* hava avgifter och pensioner upptagits i enlighet med överenskommelsen den 26 januari 1939 utan hänsyn till befordringar och under förutsättning av ett tänkt övertagande per den 1 januari 1938. I anslutning till den praxis, som tidigare tillämpats vid statens över-

tagande av änke- och pupillkassor, har på skuldsidan i balansräkning nr 2 vad beträffar delägare i tjänst å nuvarande reglemente upptagits kapitalvärdet av avgiftspensioner enligt allmänna familjepensionsreglementet men icke av några pensionsdelar i övrigt. I balansräkningen hava alltså ifrågavarande delägare ej gottskrivits statliga pensions- och dyrtidstillägg enligt nuvarande grunder men ej heller belastats för de nya 120-kronorstilläggen och rörliga pensionsdelarna. Vid övriga skuldposter i balansräkningen skall däremot enligt sagda praxis i princip gottskrivas delägare eller pensionärer statliga pensions- och dyrtidstillägg enligt nuvarande grunder å pensioner enligt nuvarande bestämmelser, varemot de skola belastas med de statliga pensions- och dyrtidstillägg eller 120-kronorstillägg eller rörliga pensionsdelar, som utgå enligt överenskommelsen med staten. I förevarande fall uppkommer emellertid en särskild fråga beträffande de pensioner, som beräknats å nyreglerad lön i fall, då allmänna familjepensionsreglementet ej blir tillämpligt. Enligt inom pensionsinrättningen tillämpad praxis hava dyrtidstilläggen å dylika pensioner hittills beräknats enligt s. k. oreglerade grunder, vilket innebär, att ifrågavarande tillägg vid en levnadskostnadsindex av 165 utgjort 32 % av det s. k. tilläggsunderlaget. I andra jämförbara kassor har dyrtidstillägget i motsvarande fall i stället, enligt inom vederbörande kassor tillämpad tolkning av gällande dyrtidstilläggsförfattning, utgått enligt de för pensionären ofördelaktigare s. k. nyreglerade grunderna, vilket innebär, att dyrtidstilläggsprocenten varit 13 enheter lägre än vid oreglerade grunder och alltså utgjort 19 vid nyssnämnda levnadskostnadsindex. Oavsett vad som i berörda hänseende kan anses vara den riktiga tolkningen av dyrtidstilläggsbestämmelserna synes det icke skäligt, att den för pensionsinrättningen i Lund tillämpade praxis skall, när fråga är om statens övertagande av pensionsinrättningens rörelse, föranleda en gynnsammare tillgodoräkning för denna pensionsinrättning än för övriga jämställda kassor. För ernående av paritet med andra kassor har därför för här ifrågavarande slag av pensioner gottskrivits kassan dyrtidstillägg enligt nyreglerade grunder. Enär överenskommelsen emellertid, med hänsyn till önskvärdheten av att pensionsförmånerna ej på någon punkt skola försämrats, stipulerar, att dyrtidstillägg enligt oreglerade grunder skola utgå efter statens övertagande av pensionsinrättningens rörelse, har på balansräkningens skuldsida uppförts en särskild regleringspost, benämnd »kapitalvärdet av skillnaden mellan dyrtidstillägg enligt oreglerade och enligt nyreglerade grunder» och uppgående till 98,162 kronor. — Anmälningar, att delägare önska kvarstå å äldre bestämmelser. Hava antagits ej förekomma. Balansräkning nr 2 utvisar en brist av 246.655 kronor.

Enligt balansräkning nr 2 måste staten alltså lämna ett tillskott, vars kapitalvärde är 246,655 kronor, för att möjliggöra en övergång till de nya pensionsbestämmelserna, detta dock utan att kostnaderna för 120-kronorstillägg, pensions- och dyrtidstillägg — med undantag för skuldpost nr IV i balansräkning nr 2 — eller rörliga pensionsdelar medräknats.

Kapitalvärdet av 120-kronorstillägget för nuvarande delägare i tjänst med rätt att övergå å allmänna familjepensionsreglementet, vilket tillägg i likhet med den rörliga pensionsdelen för dessa ej ingår i balansräkning nr 2, utgör 48,065 kronor.

Bedömt efter de tillämpade beräkningsgrunderna, skulle alltså statens nettokostnader efter övertagandet för de nuvarande delägarnas, änkornas och barnens vidkommande, utan hänsyn till befordringar och i princip bortsett från de för kassor i allmänhet utgående statliga pensions- och dyrtidstilläggen samt de rörliga pensionsdelarna, utgöras av

dels ett tillskott, vars kapitalvärde per den 31 december 1937 är 246.655 kronor, för täckande av bristen i balansräkning nr 2;

dels kapitalvärdet av de fasta 120-kronorstilläggen för delägare i tjänst med pensionsrätt enligt allmänna familjepensionsreglementet, uppgående per den 31 december 1937 till 48,065 kronor.

120-kronorstilläggen avse att, utöver kapitaltillskottet av 246,655 kronor, ersätta det nuvarande statsanslaget av 7,200 kronor (ersättning för upphörd tjänst- och nådårsrätt) ävensom årsbidraget från universitetets reservfond, vilket utgjort för budgetåret 1934/35 5,700 kronor, för budgetåret 1935/36 5,597 kronor och för budgetåret 1936/37 3,492 kronor. Det synes motiverat att undersöka, vilket konstant årligt statsbidrag, som kapitaliserat för all framtid har samma värde som 120-kronorstilläggen för nuvarande delägare i tjänst övergående å allmänna familjepensionsreglementet (gränsåldrar pensionsåldern och 19 år), och framtida ordinarie manliga befattningshavare, ej bisysslor (gränsåldrar 60 och 19 år). Beloppet kan beräknas som ett års ränta å sammanlagda kapitalvärdet av 120-kronorstilläggen för de båda nämnda kategorierna. Utgår man från att antalet aktiva befattningshavare icke ändras, finner man fortfarande efter 4 % räknat, att detta tänkta årsbidrag, som alltså kan sägas vara ekvivalent med 120-kronorstilläggen, uppgår till 3,829 kronor vid en antagen inträdesålder av 40 år för högre lönegrader och 32 år för lägre lönegrader. Tillägger man årsräntan å kapitaltillskottet, utgörande 9,674 kronor, framkommer sålunda efter övertagandet ett årsbidrag från staten av 13,503 kronor i stället för det nuvarande sammanlagda årsbidraget från staten och universitetet, vilket i genomsnitt för budgetåren 1934/35—1936/37 utgjort 12,130 kronor.

Därest kapitalvärdena 246,655 kronor och 48,065 kronor tänkas amorterade på ett antal år under tillämpning av lika stora annuiteter, bliva dessas årsbelopp efter en räntefot av 4 % följande för de nedan angivna alternativa amorteringstiderna:

Annuiteten utgår under	Annuitet motsvarande	
	bristen i balansräkning nr 2 (kapitalvärde 246,655 kronor) kronor	120-kronors-tillägget (kapitalvärde 48,065 kronor) kronor
20 år	17,796	3,468
25 »	15,483	3,017
30 »	13,985	2,725
35 »	12,957	2,525
40 »	12,219	2,381

Vad beträffar dyrtidstilläggen å pensionerna från pensionsinrättningen komma dessa för nuvarande tjänstepensionärer och nuvarande änkor och barn samt för innehavare av sådana tjänster, för vilka allmänna familjepensionsreglementet ej skall gälla, att enligt överenskommelsen utgå med samma belopp, som om nuvarande bestämmelser och praxis fortfarande hade gällt såväl beträffande pensionsbelopp som dyrtidstillägg. I fråga om dyrtidstillägg å sådana pensioner, som beräknats i förhållande till nyreglerad lön, gäller vad ovan sagts.

För de nuvarande delägare i tjänst, å vilka allmänna familjepensionsreglementet skall tillämpas, kunna vid oförändrad levnadskostnadsindex de rörliga pensionsdelarna vid framdeles inträffande pensionsfall beräknas i genomsnitt något understiga dyrtidstillägg enligt nuvarande nyreglerade grunder å pensioner enligt nuvarande skala; av dyrtidstillägg enligt nuvarande

oreglerade grunder utgöra de rörliga pensionsdelarna vid nuvarande index 50 å 60 %.

Till pensionsberättigade efter sådana delägare i pensionsinrättningen, vilka samtidigt varit delägare i Lunds universitets änke- och pupillkassa, har tidigare utgått dyrtidstillägg även å pension från sistnämnda kassa. Dyrtidstillägg å sådan pension skall ej utgå efter delägare, som vid övertagandet är i tjänst hos universitetet, och ej heller för därefter inträdande delägare i kassan, vilket innebär en viss besparing för staten.

Stockholm den 26 januari 1939.

Bilaga G 1.

Pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund. Balansräkningar per den 31 december 1937 efter civila självkostnadsgrunder (räntefot 4 %) utan hänsyn till framtida befordringar.

(Statsbidrag och förvaltningskostnader ej medräknade.)

	Balansräkning nr 1. Pensioner enligt pensionsinrättningens nuvarande bestämmelser (nådårsersättning ej medräknad); avgifterna utgående årligen med 15 % av delaktighetsbeloppet intill delägares utträde ur pensionsinrättningen	Balansräkning nr 2. Avgifter och pensioner enligt överenskommelsen den 26 januari 1939 (utan inräknande av statliga pensionstillägg, 120-kronorstillägg eller rörlig pensionsdel och jämval utan inräknande av dyrtidstillägg i annan mån än nedan sägs; balansräkningen har beträffande pensioner å 1926 års reglemente, ej avsedda under skuldpost II 1 b), belastats med kapitalvärdet av skillnaden mellan dyrtidstillägg enligt oreglerade och enligt nyreglerade grunder, se skuldpost IV; hänsyn ej tagen till pensionsrätt för fränskild hustru)
	kronor	kronor
T i l l g å n g a r.		
I. Kapitalbehållning, värderad efter 4 % effektiv ränta för »äldre värdehandlingar», respektive marknadskurs för »nyförvärv» samt med hänsyn till gjorda försäljningar under åren 1935—1937.....	1,355,128	1,355,128
II. Kapitalvärdet av återstående årsavgifter		
a) delägare i tjänst		
högre lönegrader.....	1 296,261	290,470
lägre lönegrader.....	1 32,864	20,927
b) pensionerade delägare		
högre lönegrader.....	32,362	—
lägre lönegrader.....	1,199	—
III. Brist (okorrigerad siffra)	—	246,655
Summa	1,717,814	1,913,180
S k u l d e r.		
I. Kapitalvärdet av pensioner till änkor och barn efter redan avlidna delägare		
1) änkor.....	543,574	543,574
2) barn under 18 år	29,123	29,123
3) ogifta döttrar över 50 år.....	62,434	62,434
4) ogifta döttrar under 50 år (blivande pensioner)	10,822	10,822
II. Kapitalvärdet av förefintliga delägares rätt till familjepension för efterlevande (exkl. merkostnad för nådårsersättning)		
1) innehavare av ordinarie tjänster, ej bisysslor		
a) 1863 års reglemente.....	2 2,358	2,358
b) 1926 års reglemente		
högre lönegrader.....	602,267	3 816,113
lägre lönegrader.....	49,603	3 65,565
2) docenter (1926 års reglemente)	84,037	84,037
3) innehavare av bisysslor (1926 års reglemente)	18,726	18,726
4) pensionerade delägare (1926 års reglemente)		
högre lönegrader.....	167,187	167,187
lägre lönegrader.....	5,079	5,079
III. Kapitalvärdet av merkostnad för tjänst- och nådårsersättning (högst).....	—	10,000
IV. Kapitalvärdet av skillnaden mellan dyrtidstillägg enligt oreglerade och enligt nyreglerade grunder	—	98,162
V. Överskott	142,604	—
Summa	1,717,814	1,913,180

¹ Härav belöper på tid före avgång från tjänsten 212,815 kronor för högre lönegrader och 20,088 kronor för lägre lönegrader. — ² På ogifta döttrar över 50 år anses härav belöpa 445 kronor. — ³ Kapitalvärdet av avgiftspensioner enligt allmänna familjepensionsreglementet; sammanlagda kapitalvärdet av 120-kronorstilläggen för här ifrågakvarande delägare, vilka tillägg ej ingå i balansräkningen, utgör för högre lönegrader 38,300 kronor och för lägre lönegrader 9,765 kronor eller tillhoppa 48,065 kronor.

Pensionsinrättningen för änkor och barn efter befattningshavare vid universitetet i Lund. Kapitaltillgångar 31 december 1937.

Översikt över samtliga kapitaltillgångar.

	Nominellt belopp	Belopp att uppföras i balansräkningen = uppskattat värde enligt prop. 246/1936 sid. 72—74, med tillämpning även av de angivna särskilda reglerna i fråga om nyplaceringar och försäljningar efter 31 december 1934
	kronor	kronor
Banker	771,497	771,497
Obligationer	334,000	339,897
Inteckningslån	237,500	237,500
Obetalda eller upplupna räntor	5,484	5,484
Fordran av reservfonden	3,161	3,161
Förfallna obetalda pensionsavgifter ..	1,189	1,189
	1,352,831	1,353,728

Avgår: Uppburet icke intjänt statsbidrag..... 3,600

Återstår 1,355,128

Specifikation över obligationer.

	Nominellt belopp	Belopp att uppföras i balansräkningen (= uppskattat värde efter en effektiv räntefot av 4 %)	Marknadsvärdet den 31 december 1937
	kronor	kronor	kronor
I. Obligationer, vilka funnos i pensionsinrättningens ägo den 31 december 1934 och för vilka lånevillkoren ej ändrats under åren 1935—1937			
Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, 5 % 1931.....	42,000	43,268	46,620
D:o, 4 1/2 % 1933	85,000	87,151	96,050
Trafik ab. Grängesberg—Oxelösund 4 1/2 % 1930	44,000	44,625	47,080
Stockholms inteckn.-garanti ab. 4 1/2 % 10/1 1931.....	8,000	8,122	8,560
Stockholms stads 4 1/2 % 1933	50,000	51,255	54,500
Summa I	229,000	234,421	252,810
II. Obligationer, vilka förvärvats efter den 31 december 1934			
Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, 4 1/2 % 1933	55,000	62,150	62,150
D:o, 3 1/2 % 1935	30,000	31,800	31,800
Trafik ab. Grängesberg—Oxelösund 4 1/2 % 1930.....	20,000	21,400	21,400
Summa II	105,000	115,350	115,350
Summa I och II	334,000	349,771	368,160

För under åren 1935—1937 försålda obligationer skall enligt proposition 245, sid. 74 avdragas:

betr. Svenska staten 3 % 1894 ..... 60,000 · $\frac{101.05 - 89.64}{100} = 6,846$

betr. Konungariket Sveriges stadshypotekskassa 5 % 1928..... 175,000 · $\frac{102.25 - 100.52}{100} = 3,028$

Återstår 339,897

Bilaga H.

Sammanställning utvisande dels (kol. 2—5) sammanlagda familjepensionsförmånerna ¹ för änka ensam (levnadskostnadsindex 165), dels o c k (kol. 6—9) årliga familjepensionsavgifter (avdrag) enligt olika skalor.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Befattning (Högsta av- löning) Lönegrad (Högsta löne- klass)	Tjänste- mannaka- ssan i Uppsala	Vakt- betjä- ningens kassa i Uppsala	Pensions- inrätt- ningen i Lund ²	Allmänna familje- pensions- regle- mentet	Tjänste- mannaka- ssan i Uppsala	Vakt- betjä- ningens kassa i Uppsala	Pensions- inrätt- ningen i Lund (15 %)	Allmänna familje- pensions- regle- mentet
Professor	3,012	—	2,636	3,214	276	—	300	456
Prosektor m. fl.	—	—	2,636	2,736	212	—	300	348
B 30	2,692	—	2,636	3,043	248	—	300	411
29	—	—	2,636	2,941	—	—	300	390
28	2,500	—	2,636	2,838	228	—	300	369
27	2,394	—	—	2,736	219	—	—	348
26	2,294	—	2,448	2,633	208	—	279	327
24	2,077	—	2,198	2,428	187	—	250	285
21	1,788	—	1,880	2,120	159	—	210	234
20	1,700	—	—	2,017	148	—	—	219
18	1,638	—	—	1,915	141	—	—	204
16	—	—	1,556	1,710	—	—	165	180
10	—	948	1,088	1,231	—	105	111	126
8	—	948	—	1,094	—	105	—	108
7	—	948	942	1,060	—	105	94	99
6	—	948	—	1,026	—	105	—	93
5	—	948	858	991	—	105	85	87

¹ Öretal utelämnade.² Tjänst- och nådärsättning utelämnad.